

รัฐสภาสาร

เรื่องในเล่ม

บทบรรณาธิการ

ความรู้เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ

1

ภาคพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

21

พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. ๒๕๒๒

43

ปีที่ ๒๘

ฉบับที่ ๕

พฤษภาคม ๒๕๒๓

LIRT

วัตถุประสงค์

๑ เพื่อเผยแพร่ระบอบประชาธิปไตย

๑ เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภา และอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

พันเอก สงวน คำวงษา	เป็นผู้ดำเนินการ
ร้อยตรี ปณิธาน เลิศฤทธิ์	เป็นผู้ช่วยผู้ดำเนินการ
นางสาวบังอร อิมโอชา	เป็นบรรณาธิการ
นายภราดา บุรณศิริ	เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายอาสา ทรัพย์อนันต์	ประจำกองบรรณาธิการ
นายประยูร สตาเขตร์	ประจำกองบรรณาธิการ
นางพรรณันท์ หมุ่มพยัคฆ์	ประจำกองบรรณาธิการ
นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์	ประจำกองบรรณาธิการ
นางสาวกอบกุล ศรานนท์	ผู้จัดการและสมุหบัญชี
นางสาวกาญจนา กาญจนวิทย์	หัวหน้ากองบรรณาธิการ

- กำหนดออก เดือนละหนึ่งฉบับ
- อัตราค่าบำรุง
ปีละหกสิบบาท
ครึ่งปีสามสิบบาท
- การเงินและการบอกรับ
ส่งเงินล่วงหน้าในนามผู้จัดการ ที่
สำนักงาน โดยเช็คไปรษณีย์ หรือ
ธนาคาร สั่งจ่าย ณ ที่ทำการ
ไปรษณีย์ ดุสิต
- ส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร
ส่งให้บรรณาธิการหรือ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ที่สำนักงาน

● สำนักงาน ตั้งอยู่ที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา บริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคม กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๒๘๒๖๑๘๑-๒๘๒๖๑๘๑ ต่อ ๒๓๐

● สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาเป็นเจ้าของ
พิมพ์ที่โรงพิมพ์กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา โทร ๒๘๒๖๑๘๑ ต่อ ๒๓๓
นายแก้ว หมุ่มพยัคฆ์ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา โทร ๒๘๓๘๓๐๖

บทบรรณาธิการ

กรรมาธิการเป็นงานลักษณะหนึ่งของระบบงานรัฐสภา และอาจเรียกได้ว่าเป็นสภาเล็ก มีหน้าที่ดำเนินกิจการที่สภามอบให้ดำเนินการ หรือดำเนินกิจการตามที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับการประชุม ฯ บัญญัติ และให้นำระเบียบวิธีปฏิบัติในการประชุมสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม ในอดีตนั้นคณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการได้เฉพาะเรื่องที่สภามอบหมายเท่านั้น เป็นเหตุให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาบางครั้งไม่เคยมีการประชุมเลยและบางครั้งไม่มีการตั้งประธานและเลขานุการ เพราะไม่มีเรื่องที่สภามอบมาให้ดำเนินการ แต่ในปัจจุบันคณะกรรมการสามัญประจำสภานี้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นอันอยู่ในขอบข่ายงานของตน เช่น มีการประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยเชิญเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารมาร่วมประชุมชี้แจง หรือให้ข้อมูลประกอบด้วย มีการเดินทางไปศึกษาดูงาน มีการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนรวมทั้งมีการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาคู่ฝ่ายบริหาร

รัฐสภาสารฉบับนี้ จึงได้นำเรื่องราวเกี่ยวกับคณะกรรมการ ซึ่งเป็นบทความของคุณพินิต อารยะศิริ นิตกร ๕ กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา คุณพินิตฯ ได้ปฏิบัติงานด้านเลขานุการในคณะกรรมการ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ จนถึงปัจจุบัน จึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกับงานของกรรมาธิการเป็นอย่างดี

ความรู้เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการกิจการ

โดย... พันิต อารยะศิริ

งานของคณะกรรมการกิจการเป็นงานลักษณะหนึ่งของระบบงานของรัฐสภา ซึ่งมีส่วนช่วยให้ระบบงานของรัฐสภามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และช่วยให้งานของรัฐสภา สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระบวนการในการดำเนินกิจการอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา กระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ หากขาดระบบ กรรมการกิจการเข้ามาช่วยแล้วบางกรณีรัฐสภาอาจดำเนินการเหล่านั้นไม่ได้ และบางกรณีอาจดำเนินการไปโดยขาดประสิทธิภาพ มีความบกพร่องไม่สมบูรณ์โดยเฉพาะ ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ ระบบคณะกรรมการกิจการจึงเป็น สิ่งที่สำคัญและสำคัญที่สุดในระบบงานของรัฐสภา ผู้เขียนจึงได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการกิจการขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในกองกรรมการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภามาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มรับราชการจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจ เป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านบ้างตามสมควร

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๑. ลักษณะคณะกรรมการ

คณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นเพื่อให้กระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมาย ลักษณะของคณะกรรมการอาจเรียกได้ว่าเป็นสภาเล็กมีหน้าที่ดำเนินการที่สภามอบให้ดำเนินการ หรือดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับการประชุมฯ กำหนดไว้ให้ดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของสภา และเมื่อคณะกรรมการดำเนินการเสร็จแล้วต้องรายงานต่อสภา

๒. ที่มาของคณะกรรมการ

คณะกรรมการของสภามีที่มาจากรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมของสภา ซึ่งปัจจุบันรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมของสภาได้กำหนดให้เห็นถึงหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐสภาจะนำเอาระบบคณะกรรมการมาใช้ พอดีจำแนกให้เห็นได้ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓๘ บัญญัติไว้ว่า สภามีอำนาจเลือกสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภา

ตามบทบัญญัติดังกล่าว สภาสามารถตั้งกรรมการได้ ๒ ประเภท คือ คณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ ซึ่งตามข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา ๑๖ คณะ และข้อบังคับฯ ของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้วุฒิสภาตั้ง

คณะกรรมการสามัญประจำสภา ๑๑ คณะ และนอกจากนี้ยังมีอำนาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายได้อีกด้วย

๒. รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๐๔ (๕) กำหนดให้มีคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ๓ คน วุฒิสภาแต่งตั้ง ๖ คน และสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้ง ๘ คน รวมทั้งหมด ๑๗ คน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้คำรับรองร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเสนอ ก่อนที่จะเสนอให้สภาพิจารณา

๓. รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๘ (๓) กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตั้งกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาปัญหาข้อขัดแย้งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ คณะกรรมการร่วมกันประกอบด้วยบุคคลที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่งตั้งมีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด

๓. เหตุผลและความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ

กรณีที่สภาต้องตั้งคณะกรรมการเพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมาย หรือกรณีที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับกำหนดให้สภาดำเนินกิจการบางอย่างโดยให้ตั้งกรรมการขึ้นมาพิจารณานั้น อาจมีเหตุผลและความจำเป็นพอจำแนกให้เห็นได้ ดังนี้

๑. กิจการต่าง ๆ ของรัฐได้มีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับทุกขณะจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อให้พิจารณาถึงกิจการต่าง ๆ อันเป็นหลักการในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นงานของรัฐบาลลักษณะหนึ่ง ในเรื่องนี้เรา

LI RT

จะพิจารณาได้จากข้อบังคับการประชุมของสภาแต่ละสมัยว่ามีแนวโน้มในเรื่องจำนวน
คณะสูงขึ้น เดิมเคยกำหนดให้มีคณะกรรมการสามัญประจำสภา ๗ คณะ แล้ว
เพิ่มมาเป็น ๑๑ คณะ ปัจจุบันถึง ๑๖ คณะ

๒. จำนวนและความสลับซับซ้อนของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอให้สภา
พิจารณามีเพิ่มมากขึ้น ทำให้สภาไม่อาจพิจารณาได้อย่างดีถ้วนและรอบคอบ รัฐธรรมนูญ
จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติ เพื่อให้มีหน้าที่
พิจารณากลับกรองร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเสนอและร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิก
เสนอจะนำเสนอสภาได้ก็ต่อเมื่อได้รับคำรับรองจากคณะกรรมการชุดนี้ก่อน

๓. ปัญหาหรือร่างพระราชบัญญัติที่ฝ่ายรัฐสภาจะต้องพิจารณามีลักษณะ
พิเศษ ต้องการความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ต้องอาศัยบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือ
มิได้เป็นสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญในค่านั้น มาเป็นผู้พิจารณาซึ่งจะกระทำได้ในรูป
ของการตั้งเป็นคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาค้างกล่าว

๔. การประชุมปรึกษาของสมาชิกในที่ประชุมสภา จำเป็นต้องได้รับข้อ
มูลที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อประกอบการวินิจฉัยลงมติในปัญหาต่าง ๆ ระบบกรรมมา
ธิการจึงเป็นเครื่องมืออย่างดีที่จะให้สภาได้รับข้อมูลดังกล่าว

๕. ระบบกรรมมาธิการจะเป็นกลไกของรัฐสภาให้สามารถติดตามผลการ
บริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือของสภา
ที่จะได้รับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยผ่านทางคณะกรรมการชุดต่าง ๆ

๔. อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

โดยหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

กรรมมาธิการมีอำนาจกระทำ

LI RT

กิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายแล้วรายงาน
ต่อสภา คณะกรรมการดังกล่าวอาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียก
บุคคลใด ๆ มาแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือเรื่อง
ที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาได้

อำนาจหน้าที่ของกรรมการ มีลักษณะเป็นการเสนอความเห็นต่อ
สภาในกิจการที่สภามอบหมายให้ดำเนินการ จึงมีลักษณะไม่เด็ดขาด สภาอาจเห็น
ด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการก็ได้ ยกเว้นคณะกรรมการวิสามัญ
วินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีอำนาจเด็ดขาด ร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะกรรม
การชุดนี้ไม่รับรองย่อมเป็นอันตกไป จะเสนอต่อสภาก็ได้ แต่ถึงอย่างไร คณะ
กรรมการทุกคณะที่สภาตั้งขึ้นและมอบหมายกิจการให้ดำเนินการย่อมมีอำนาจอย่าง
เต็มที่ในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามที่สภามอบหมาย

สิ่งที่เป็นปัญหาทั้งในอดีตและปัจจุบันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรรม
การก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญประจำสภา
ซึ่งสภาได้ตั้งไว้เป็นการดาวรตลอดอายุของสภาเป็นปัญหาว่ามีขอบข่ายของอำนาจ
ในการดำเนินการมากน้อยเพียงใด หากพิจารณาเห็นว่าคณะกรรมการดังกล่าวมี
อำนาจดำเนินการได้เฉพาะเรื่องที่สภามอบหมายเท่านั้น คณะกรรมการก็ไม่อาจ
ดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ ได้เลย ซึ่งเป็นแนวความคิดที่เป็นอยู่ในสภาชุดก่อน ๆ
เป็นเหตุให้คณะกรรมการวิสามัญประจำสภาบางครั้งไม่เคยมีการประชุมเลยและ
บางครั้งไม่มีการตั้งประธานและเลขานุการเสียด้วยซ้ำ เพราะไม่มีเรื่องที่สภามอบ
มาให้ดำเนินการ คณะกรรมการวิสามัญประจำสภาจึงไม่มีบทบาทใด ๆ ทั้งสิ้น
นอกจากพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในกรณีที่สภาส่งมาให้พิจารณาตามข้อบังคับฯ
เท่านั้น

ต่อมาได้มีแนวความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติที่จะให้คณะกรรมการ
สามัญประจำสภา มีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการพิจารณาศึกษาปัญหาต่าง ๆ อันอยู่ใน
ขอบข่ายงานของตน โดยคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะต่าง ๆ ได้มีการ
ประชุมปรึกษาและเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น การเดินทางได้ศึกษาดูงาน
และศึกษาสถานการณ์ในพื้นที่ต่าง ๆ การให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มากยิ่งขึ้น
แม้สภาก็ได้มอบหมายให้ดำเนินการ ก่อให้เกิดปัญหาวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับขอบ
ข่ายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำสภามากยิ่งขึ้นด้วย จึงได้มีการ
เคลื่อนไหวที่จะหาทางยุติปัญหานี้ โดยได้มีการพิจารณากันว่า คณะกรรมการ
สามัญประจำสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีขอบเขตอำนาจของการปฏิบัติงาน
อย่างไร ซึ่งจะขอนำหลักฐานมาแสดงยืนยันไว้ ณ ที่นี้

(๑) ในสมัยใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๗

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน) ในฐานะดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาได้เชิญประธานคณะ
กรรมการสามัญประจำสภาของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร มาร่วมประชุมเพื่อ
ปรึกษาหารือและหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาเรื่องขอบเขต อำนาจหน้าที่และแนวทาง
ปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญประจำสภาว่าตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
๒๕๑๗ มาตรา ๑๖๑ คณะกรรมการสามัญประจำสภามีอำนาจที่จะกระทำกิจการ
พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา โดยที่สภามีได้
มอบหมายได้หรือไม่ ซึ่งความเห็นของประธานคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุมมี
เป็น ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายที่ ๑ เห็นว่า คณะกรรมการสามัญประจำสภา จะดำเนินการ
เรื่องใดได้ก็ต่อเมื่อสภามีมติมอบหมายให้ดำเนินการ

LI RT

ฝ่ายที่ ๒ เห็นว่า คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา มีอำนาจดำเนินการในเรื่องอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาโดยสภาไม่ต้องมอบหมาย

แต่ละฝ่ายมีเหตุผล ดังนี้

เหตุผลของฝ่ายที่ ๑

๑. ตามที่มาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ ได้บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมาธิการไว้ว่า มีอำนาจพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภานั้น เมื่อพิจารณาตีความโดยเคร่งครัดแล้ว ย่อมหมายความว่าคณะกรรมาธิการจะพิจารณาคำเนินการในเรื่องใดได้ ต่อเมื่อสภาได้มอบหมายและเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา ๑๕๖ ซึ่งบัญญัติให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว เป็นที่เห็นได้ว่า คณะกรรมาธิการไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๑๕๖ ได้ เพราะหากเรื่องใดก็ตามที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน แม้เป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรที่จะควบคุมได้ก็ตาม แต่ไม่มีบทบัญญัติใดที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมาธิการ เว้นแต่บทบัญญัติในมาตรา ๑๖๑ ซึ่งคณะกรรมาธิการจะอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖๑ เข้าควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้ก็แต่โดยได้รับมอบหมายจากสภาเท่านั้น

๒. คณะกรรมาธิการสามัญของสภา ตามข้อบังคับนั้น สภาตั้งขึ้นใช้เพื่อสะดวกในการดำเนินงานของสภา เมื่อสภามีเรื่องที่จะส่งให้คณะกรรมาธิการพิจารณา จะได้ไม่ต้องตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นใหม่ สภาอาจส่งให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาพิจารณาได้เลย การที่คณะกรรมาธิการสามัญมีชื่อต่าง ๆ กันนั้นมิใช่เป็นการ

LI RT

กำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติได้เอง โดยไม่ต้องได้รับมอบหมายจากสภา ซึ่งแต่เดิมข้อบังคับกำหนดไว้เป็นเพียงคณะกรรมการสามัญ ชุดที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และคณะกรรมการวิสามัญเท่านั้น

๓. ข้อบังคับการประชุมของสภา กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติในลักษณะเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการเฉพาะในเรื่องที่สภามอบหมายเท่านั้นว่าคณะกรรมการจะพึงดำเนินการอย่างไร และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ก็กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป แต่ถ้าคณะกรรมการจะริเริ่มงานได้เอง มีปัญหาว่าจะดำเนินการด้วยวิธีการประการใดและเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว จะทำอย่างไรต่อไป ซึ่งไม่มีระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีไว้ในข้อบังคับ ฯ

๔. การดำเนินงานของคณะกรรมการ ถ้าหากสามารถดำเนินการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาได้เองโดยสภามีใ้มอบหมาย อาจเป็นการก้าวก้าวหรือสร้างปัญหาให้แก่ฝ่ายบริหารได้ ทั้งนี้ เพราะการปกครองในระบบรัฐสภานั้นรัฐบาลดำเนินการบริหารราชการแผ่นดินโดยได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภาฝ่ายนิติบัญญัติ จึงไม่ควรก้าวก้าวงานประจำของฝ่ายบริหารในลักษณะเช่นนี้

เหตุผลของฝ่ายที่ ๒

๑. ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ ที่ว่า คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภานั้น หมายความว่าถึง คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าสภามอบหมายหรือไม่ และเมื่อพิจารณามาตรา ๑๕๖ ประกอบจะเห็นว่าสภามีอำนาจควบคุม

LIART

การบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ คณะกรรมการของสภาที่มีอำนาจควบคุมการบริหารของรัฐบาลตามสายงานของตน โดยสภามีต้องมอบหมายใดด้วย

๒. การกำหนดชื่อของคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะต่าง ๆ เป็นการกำหนดสายงานของคณะกรรมการคณะนั้น ๆ ว่ามีขอบข่ายงานอยู่ในด้านใด ทั้งนี้ ด้วยเจตนารมณ์จะให้คณะกรรมการดำเนินงานในค่านั้น ๆ แทนสภา

๓. ในปัจจุบันขอบข่ายงานของสภาโดยเฉพาะสภาผู้แทนราษฎร มีความซับซ้อนและกว้างขวางกว่าแต่ก่อนมาก ทั้งนี้ เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมาสังคมไทยมีวิวัฒนาการรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว การที่สภาเลือกสมาชิกมาประกอบเป็นคณะกรรมการ ก็เพื่อเป็นการแบ่งงานให้สมาชิกของสภาได้มีความชัดเจนในงานเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นประโยชน์ในกรณีที่เกิดปัญหาเข้าสู่สภา คณะกรรมการซึ่งมีความเข้าใจในปัญหาแต่ละด้านเป็นอย่างดี จะได้เป็นผู้ให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องเพื่อประกอบการพิจารณาของสภา ฉะนั้น หากคณะกรรมการไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาคำเนิการในเรื่องที่เกี่ยวกับคณะของตนโดยต้องรอให้สภามอบหมายก่อนแล้ว คณะกรรมการแต่ละคนย่อมจะไม่มีข้อมูลและความรู้ในงานของตน และย่อมจะไม่สามารถทำประโยชน์ให้แก่สภาได้

๔. การที่คณะกรรมการจะพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาโดยที่สภามีได้มอบหมายนั้น เป็นการเข้าควบคุมฝ่ายบริหารในค่านต่าง ๆ แทนสภา ซึ่งมีได้เป็นการก้าวล่วงงานของฝ่ายบริหาร แต่เป็นเพียงระบบงานของสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมากจึงต้องตั้งตัวแทนคือ คณะกรรมการให้ไปดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เฉพาะด้าน เพื่อควบคุมการบริหารราชการของฝ่ายบริหารได้โดยทั่วถึงเท่านั้น

ในความเห็นของประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภา ซึ่งมี
ความเห็นแตกต่างกันดังกล่าว ประธานรัฐสภาได้ขอข้อยุติเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจ
หน้าที่และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ที่ประชุมเห็นชอบด้วย คือ

ก. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ มีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๖๑ โดยคณะกรรมการมีอำนาจ "กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวน"
หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา " และตามมาตรา
๑๕๖ " สภา มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการ
แผ่นดินโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ"

ข. แนวทางปฏิบัติงานของคณะกรรมการ นั้น คณะกรรมการจะ
ดำเนินการเรื่องใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการกระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือ
ศึกษา จะต้องได้รับมอบหมายจากสภาก่อน

การไปศึกษาอย่างไม่เป็นทางการย่อมกระทำได้ในฐานะสมาชิกของสภา
รวมทั้งการเยี่ยมชมหรือรับฟังความคิดเห็นตามคำเชิญ ย่อมกระทำได้โดยสภามี
ต้องมอบหมาย

(๒) ปัจจุบัน บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๘ ได้กำหนดอำนาจ
หน้าที่ของคณะกรรมการไว้ ให้มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือ
ศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมาย ซึ่งระบุขอบข่ายการปฏิบัติงานของคณะกรรมา
ธิการสามัญประจำสภาไว้อย่างชัดเจนว่าต้องเป็นกรณีที่สภามอบหมายเท่านั้น ต่างกับ
รัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๑ ซึ่งมีได้ระบุกรณีที่สภามอบหมายไว้แต่กำหนดอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการให้มีอำนาจกระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อัน

อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา อันมีลักษณะกว้างกว่าอำนาจของคณะกรรมการที่
กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจ
ของคณะกรรมการสามัญประจำสภา นายพานิช สัมภวคุปต์ ประธานคณะกรรมการ
ธิการการเศรษฐกิจ จึงเสนอญัตติขอให้สภาผู้แทนราษฎรมอบหมายให้คณะกรรมการ
ธิการสามัญประจำสภามีอำนาจกระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ
อันอยู่ในขอบเขตอำนาจของตนได้ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยและ
มอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาดำเนินการตามที่เสนอได้

ส่วนวุฒิสภานั้นยังมีใ้ดำเนินการดำเนินการในเรื่องนี้

๕. ลักษณะงานกรรมการ

งานของกรรมการส่วนหนึ่งจะเป็นงานที่สภามอบหมายมาให้ดำเนินการ
และอีกส่วนหนึ่งเป็นงานที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับกำหนดให้สภาตั้งกรรมการ
ขึ้นดำเนินการ ซึ่งพอจำแนกงานของกรรมการได้ดังนี้

๑. งานพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

๑.๑ งานพิจารณากลับกรองร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเสนอ
เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนด
ไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นการพิจารณาว่าสมควรจะให้คำรับรองร่างพระราชบัญญัติที่
สมาชิกเสนอหรือไม่ หากคณะกรรมการไม่ให้คำรับรอง ร่างพระราชบัญญัตินั้นก็
เป็นอันตกไป ร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการให้คำรับรองแล้วเท่านั้นจึงจะ
เสนอให้สภาพิจารณาได้ ซึ่งในเรื่องนี้ คณะกรรมการได้วางแนวในการพิจารณา
ให้คำรับรอง โดยจะพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของร่างพระราชบัญญัติในรูปแบบของ
การร่างกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติจะต้องมีเนื้อหาและสาระสำคัญที่สภาควรจะได้

พิจารณา และโดยหลักการแล้วจะต้องไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และนอกจากนั้นอาจมีเหตุผลในการพิจารณาในประการอื่น ๆ อีก ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป ลักษณะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นตอนนี้เท่ากับเป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติก่อนที่จะเสนอต่อสภา

๑.๒ การพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติ งานของกรรมาธิการ ในลักษณะนี้เป็นเรื่องที่สภามอบหมายให้พิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติว่าสมควรจะรับหลักการในวาระที่ ๑ หรือไม่ กล่าวคือในขบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภานั้น สภาจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็น ๓ วาระ ซึ่งในวาระที่ ๑ สภาจะพิจารณาว่าสมควรจะรับหลักการร่างพระราชบัญญัติหรือไม่ แต่ก่อนที่สภาจะลงมติวินิจฉัย สภาอาจตั้งกรรมาธิการไปพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัตินั้นก่อนก็ได้ คณะกรรมาธิการดังกล่าวจึงมีหน้าที่พิจารณาศึกษาและเสนอความเห็นต่อสภาว่าควรรับหลักการร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่

๑.๓ การพิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ งานของกรรมาธิการในลักษณะนี้เป็นเรื่องที่สภามอบหมายให้พิจารณาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา กล่าวคือเมื่อสภาลงมติรับหลักการในวาระที่ ๑ แล้ว สภาจะตั้งกรรมาธิการขึ้น เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นในรายละเอียด ในการนี้คณะกรรมาธิการมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในร่างพระราชบัญญัตินั้น และในขณะเดียวกันสมาชิกอื่นมีสิทธิเสนอคำแปรญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติต่อคณะกรรมาธิการและคณะกรรมาธิการก็จะเชิญสมาชิกผู้แปรญัตติมาชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมาธิการเพื่อประกอบการพิจารณาคำแปรญัตติของสมาชิก หากคณะกรรมาธิการเห็นด้วยกับผู้แปรญัตติก็จะแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามคำแปรญัตตินั้น และ

ถ้าคณะกรรมการไม่เห็นด้วยกับคำแปรญัตติใด ผู้แปรญัตติที่มีสิทธิส่งวนคำแปรญัตติไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยได้ และกรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก็มีสิทธิส่งวนความเห็นไว้ให้สภาวินิจฉัยได้เช่นเดียวกัน ซึ่งผลการพิจารณาทั้งหมดนี้คณะกรรมการจะต้องรายงานต่อสภาพร้อมทั้งส่งร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วไปด้วย เพื่อสภาจะได้พิจารณาต่อไป

๒. งานพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่สภามอบหมาย

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓๔ สภาอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ก็ได้ นอกจากพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กล่าวมา งานของคณะกรรมการในลักษณะนี้จึงขึ้นอยู่กับมติของที่ประชุมสภาว่าเห็นควรที่จะส่งเรื่องใดให้คณะกรรมการพิจารณา และตามข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็เขียนรองรับหลักการนี้ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสมาชิกไว้ในข้อ ๓๒ ว่า สมาชิกอาจเสนอญัตติให้คณะกรรมการสามัญหรือขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาได้ ซึ่งสภาได้ใช้อำนาจนี้ โดยตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ มาแล้ว หลายเรื่องด้วยกัน อาทิเช่น

- คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาผู้อพยพ
- คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาน้ำมันขาดแคลน
- คณะกรรมการวิสามัญศึกษาสถานการณ์ในสามจังหวัดภาคใต้
- คณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาการขึ้นราคาน้ำประปาและกระแสไฟฟ้า

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ก็ต้องรายงานต่อสภา

๓. ลักษณะงานของคณะกรรมการสามัญประจำสภา

คณะกรรมการสามัญประจำสภามีลักษณะแตกต่างไปจากคณะกรรมการอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะตามข้อบังคับการประชุมสภากำหนดให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาขึ้นไว้เป็นการถาวรตลอดอายุของสภา ส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ นั้นเมื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องที่สภามอบหมายเสร็จแล้ว ก็เป็นอันสิ้นสุดลง และกรรมการในคณะกรรมการสามัญประจำสภายังประกอบด้วยสมาชิกสภาเท่านั้น ปัจจุบันคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรมี ๑๔ คณะ และของวุฒิสภามี ๑๑ คณะ สำหรับชื่อของคณะกรรมการนั้น แสดงให้เห็นถึงขอบข่ายของงานที่คณะกรรมการจะพึงดำเนินงาน อาทิเช่น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการการคมนาคม คณะกรรมการการปกครอง คณะกรรมการการต่างประเทศ ฯลฯ จึงเป็นปัญหาตามที่กล่าวไว้ในเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าคณะกรรมการสามัญประจำสภาชุดต่าง ๆ สามารถดำเนินการตามขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของตนตามที่ระบุไว้ในชื่อคณะกรรมการ โดยสภาไม่ต้องมอบหมายใดหรือไม่ แต่ในปัจจุบันตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓๔ และมติของสภาผู้แทนราษฎรที่มอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาดำเนินการตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนไว้ จึงทำให้เกิดลักษณะงานกรรมการขึ้นอีกลักษณะหนึ่ง คือเป็นงานกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนั้น เช่น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาในลักษณะที่มีการปฏิบัติการในรูปแบบต่าง ๆ ตามขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของตน อาทิเช่น มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาต่าง ๆ โดยเชิญเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารมาร่วม

ประชุมชี้แจง หรือให้ข้อมูลประกอบด้วย มีการเดินทางไปศึกษาดูงานในหน่วยราชการต่าง ๆ มีการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมือง ในนามของคณะกรรมการ รวมตลอดทั้งมีการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อฝ่ายบริหารหรือเสนอให้ฝ่ายบริหารแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น

๖. การประชุมคณะกรรมการ

ลักษณะการประชุมคณะกรรมการมีลักษณะต่างกับการประชุมสภา กล่าวคือการประชุมสภา รัฐธรรมนูญกำหนดลักษณะการประชุมสภาไว้ว่ามีลักษณะเป็นการเปิดเผยตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมของสภา โดยข้อบังคับกำหนดให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมได้ก็แต่สมาชิก รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมาย ประชาชนทั่วไปจึงไม่มีสิทธิ์เข้าฟังการประชุมคณะกรรมการได้ ส่วนในกรณีประชุมลับบุคคลที่จะเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการได้ก็แต่เฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และต้องได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมเท่านั้น

ส่วนระเบียบวิธีปฏิบัติในการประชุมคณะกรรมการ ข้อบังคับฯ ให้นำระเบียบวิธีปฏิบัติในการประชุมสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ในทางปฏิบัติการประชุมคณะกรรมการมุ่งที่จะพิจารณาหาข้อยุติในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เป็นสำคัญ การอภิปรายแสดงความคิดเห็นหรือการเสนอญัตติตลอดจนการลงมติ ไม่สู้จะเคร่งครัดในเรื่องระเบียบข้อบังคับนัก เพราะระเบียบข้อบังคับในบางกรณีอาจเป็นอุปสรรคต่อลักษณะงานของกรรมการ ซึ่งต้องการเปิดโอกาสให้กรรมการแต่ละท่านได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นโดยละเอียดรอบคอบ ปัญหาบางประการจึงอาจจะถูกหยิบยกขึ้นพิจารณา ทบทวนหลายครั้งหลายหนในที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อหาข้อยุติที่ดีที่สุดและมักจะไม่มี การออกเสียงลงคะแนนกันนอกจากกรณีที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม องค์ประชุมถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะหากกรรมการมาประชุมไม่ครบเป็นองค์ประชุม ย่อมไม่สามารถเริ่มการประชุมได้ และในขณะประชุม กรรมการก็ต้องอยู่ที่ประชุมให้ครบเป็นองค์ประชุมเช่นกัน มิฉะนั้นก็ไม่อาจดำเนินการประชุมไปได้ บางครั้งองค์ประชุมก็เป็นอุปสรรคอันหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการต้องล่าช้า

สำหรับในที่ประชุมคณะกรรมการนั้น กรรมการหรือบุคคลที่กรรมการเชิญให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น ย่อมได้รับเอกสิทธิ์ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการออกเสียงลงคะแนนเช่นเดียวกับในที่ประชุมสภา ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่กรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระ ไม่ต้องเกรงกลัวที่จะถูกฟ้องร้องหรือได้รับโทษทางอาญาแต่ประการใด

สิทธิประโยชน์ของกรรมการที่มาประชุมจะพึงได้รับ คือ เบี้ยประชุมกรรมการ ซึ่งตามกฎหมายของกรรมการที่มาประชุมจะได้รับเบี้ยประชุมครั้งละ ๑๐๐ บาท ต่อ ๑ เรื่อง

๑. หน้าที่เลขานุการในที่ประชุมคณะกรรมการ

ตามข้อบังคับการประชุมฯ ที่ประชุมคณะกรรมการจะเลือกกรรมการในขณะเป็นเลขานุการคณะกรรมการให้มีหน้าที่เป็นเลขานุการของที่ประชุมคณะกรรมการ โดยมีเจ้าหน้าที่ของกองกรรมการเป็นผู้ดำเนินการในงานด้านเลขานุการคณะกรรมการ ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งเลขานุการจำเป็นต้องรู้ลักษณะงานของกรรมการและต้องเข้าใจในระเบียบวิธีปฏิบัติในการประชุมคณะกรรมการ ตลอดจนขั้นตอนในการ

LI RT

ดำเนินงานโดยละเอียดเพื่อให้งานกรรมาธิการดำเนินไปโดยเรียบร้อยและถูกต้องตาม ขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและข้อบังคับฯ นอกจากนี้ยังต้อง ดำเนินการในด้านการค้นคว้าหาข้อมูลและเอกสารอ้างอิงเพื่อให้กรรมาธิการได้รับข้อมูลประกอบการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการประสงค์ ตลอดจน ประสานงานติดต่อกับหน่วยราชการหรือบุคคลที่คณะกรรมาธิการต้องการให้มาชี้แจงแสดง ความคิดเห็น

การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว อาจแยกขั้นตอนให้เห็นถึงการปฏิบัติได้ดังนี้

๑. ขั้นเตรียมการ

เจ้าหน้าที่เลขานุการจะต้องศึกษาลักษณะงานของกรรมาธิการอย่างละเอียด เตรียมการศึกษาค้นคว้าเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ติดต่oprสานงานกับหน่วย ราชการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมห้องประชุมตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ในการประชุม ให้ครบถ้วน ทั้งนี้จะต้องมีการศึกษาพัฒนาวิธีการเตรียมการอย่างไรจึงจะให้การประชุม ดำเนินไปโดยเรียบร้อยประสพอุปสรรคข้อขัดข้องน้อยที่สุด

๒. ขั้นปฏิบัติการในที่ประชุมคณะกรรมาธิการ

เป็นการปฏิบัติหน้าที่เลขานุการในที่ประชุมคณะกรรมาธิการ ซึ่งเจ้าหน้าที่เลขานุการมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) บริการคานธุรการทั่ว ๆ ไป เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กรรมาธิการและบุคคลที่กรรมาธิการเชิญให้มาชี้แจง
- (๒) ชี้แจงปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงานของ

LI RT

คณะกรรมการรวมตลอดทั้งระเบียบวิธีปฏิบัติในที่ประชุมคณะกรรมการ ตามที่
รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับฯ ได้กำหนดไว้

(๓) บริการคานเอกสารอ้างอิงที่ประชุมหรือกรรมการแต่
ละท่านประสงค์ที่จะรับทราบข้อมูลจากเอกสาร

(๔) ประสานงานติดต่อกับหน่วยงานอื่นของสำนักงาน และหน่วย
ราชการอื่น เพื่อให้การประชุมคณะกรรมการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๕) จัดบันทึกการประชุมคณะกรรมการ

(๖) ทำหน้าที่ตรวจนับคะแนนในกรณีที่มีการลงมติในประเด็นที่
ประธานขอมติ

- ฯลฯ -

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่เลขานุการจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทนประกอบ
กับต้องมีปฏิภาณไหวพริบ เข้าใจในประเด็นที่ประชุมหยิบยกขึ้นพิจารณาต้องวางตัวให้
เหมาะสมและวางตนเป็นกลาง ตลอดจต้องรู้วิธีที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้น
ในขณะที่มีการประชุม ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและ
มาตรการในการแก้ปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

๓. ชั้นรายงานผลและยืนยันผลงานของกรรมการ

งานของกรรมการที่สภามอบหมายให้ดำเนินการนั้น คณะกรรมา
ธิการต้องรายงานต่อสภาในรูปแบบที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมฯ จึงเป็นหน้าที่ของ
เจ้าหน้าที่เลขานุการที่จะต้องดำเนินการจัดทำรายงานของคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อ
สภา งานในลักษณะนี้จะต้องดำเนินการโดยรวดเร็วและละเอียดรอบคอบโดยจะต้องไม่
คลาดเคลื่อนผิดจากมติของคณะกรรมการที่ได้พิจารณาเสร็จสิ้นไปแล้ว และต้องศึกษาหา
มาตรการที่จะดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว เพื่อป้องกันความผิดพลาดและ
ให้งานสำเร็จด้วยความรวดเร็ว

LI RT

งานที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว เจ้าหน้าที่เลขานุการจะต้องจัดรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้เป็นข้ออ้างหรือยืนยันแก่บุคคลที่ต้องการจะทราบตามระเบียบงานสารบรรณ โดยจัดจำแนกเรื่องต่าง ๆ ไว้ในลักษณะที่จะค้นดูได้ง่ายและรวดเร็ว

เจ้าหน้าที่เลขานุการ มิใช่จะปฏิบัติหน้าที่เลขานุการในที่ประชุมเท่านั้น ยังต้องปฏิบัติหน้าที่เลขานุการของประธานคณะกรรมการ หรือเลขานุการคณะกรรมการ ในกรณีที่จะต้องปฏิบัติงานตามคำสั่งอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ตลอดจนต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการในกรณีที่คณะกรรมการเดินทางไปศึกษาดูงานหรือศึกษาดูงานการณ์ในพื้นที่ต่าง ๆ อีกด้วย

ภาคพระราชบัญญัติ

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระราชบัญญัติธง

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๔๗๔

(๒) พระราชบัญญัติธง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑

LI RT

(๓) พระราชบัญญัติธง (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๓

(๔) พระราชบัญญัติธง (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๘๕

บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย

มาตรา ๕ ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทย ได้แก่

(๑) ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแฉก กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแฉกออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ ๑ ส่วน ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ธงไตรรงค์"

(๒) ธงราชนาวี มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีแดง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔ ใน ๖ ส่วน ของความกว้างของผืนธง โดยให้ขอบของดวงกลมจดขอบแถบสีแดงของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาเสาธงหรือคันธง

หมวด ๒

ธงพระอิสริยยศ

มาตรา ๖ ธงสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ ได้แก่

(๑) ธงมหाराชใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีเหลือง มีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง

(๒) ธงมหाराชน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงมหाराชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายคอสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาว เรียวโดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ดำซีกขึ้น แทนธงมหाराชใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุตถวายคำนับ

มาตรา ๓ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระราชินี ได้แก่

(๑) ธงราชินีใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงมหाराชใหญ่ ตอนปลายตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

(๒) ธงราชินีน้อย มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงมหाराชน้อย เว้นแต่ชายคอเป็นสีแดง ธงนี้ดำซีกขึ้นแทนธงราชินีใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุตถวายคำนับ

มาตรา ๔ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระบรมราชินี ได้แก่

(๑) ธงบรมราชวงศ์ใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง เป็นรูปจัตุรัสสีขาว มีขนาดกว้างยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธงภายในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาวมีรูปมงกุฎชัตติยราชันารีประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า ๒ ชั้น เหนือตั้ง และมีตั้งลคตั้งฉัตรกลีบบัว ๕ ชั้น อยู่สองข้าง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลืองเข้ม

(๒) ธงบรมราชวงศ์น้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอนตอนต้น

มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับตอนต้นของธงบรมราชวงศ์ใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๒๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีแดงแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้นปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ดำชักขึ้นแทนธงบรมราชวงศ์ใหญ่ หมายความว่า โปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุดถวายคำนับ

มาตรา ๙ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระยุพราช ได้แก่

(๑) ธงเยาวราชใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงมีสองสี รอบนอกสีขาว รอบในสีเหลืองกว้างยาวครึ่งหนึ่งของรอบนอกมีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง

(๒) ธงเยาวราชน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยาวราชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๒๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ดำชักขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ หมายความว่าโปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุดถวายคำนับ

มาตรา ๑๐ ธงสำหรับองค์พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระยุพราช ได้แก่

(๑) ธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงเยาวราชใหญ่ ตอนปลายเป็นสีขาวตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

(๒) ธงเยาวราชน้อยฝ่ายใน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยาวราชน้อย เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง ธงนี้ดำชักขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน หมายความว่า โปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุดถวายคำนับ

มาตรา ๑๑ ธงสำหรับองค์พระราชโอรส สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอหรือ
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

(๑) ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสพื้นธงสีขาว
มีดวงกลมสีเหลือง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธงอยู่
ตรงกลางของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปครุฑท่าหัสติแดง

(๒) ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอนตอนต้น
มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร
ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้าง
ครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวเล็ก ๓ ใน ๔ ส่วนของ
ความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้
ถ้าชักขึ้นแทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า หมายความว่า โปรดให้จัดการยิงสลุดถวายคำนับ

มาตรา ๑๒ ธงสำหรับองค์พระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอหรือ
สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล ได้แก่

ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน
ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงราชวงศ์ใหญ่
ฝ่ายหน้า ตอนปลายเป็นสีขาวตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวเล็ก ๑ ใน ๓ ส่วนของ
ความยาวของผืนธง

(๒) ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงราชวงศ์
น้อยฝ่ายหน้า เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน หมาย
ความว่า โปรดให้จัดการยิงสลุดถวายคำนับ

หมวด ๓

ธงทหาร

มาตรา ๑๓ ธงทหาร ได้แก่

(๑) ธงชัยเฉลิมพล เป็นธงประจำหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานมี ๓
ชนิด คือ ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก ธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือและธงชัยเฉลิมพล

ของทหารอากาศ

(๒) ธงราชการทหาร มี ๔ ชนิด คือ ธงฉาน ธงประจำกองทัพบก
ธงประจำกองทัพเรือ และธงประจำกองทัพอากาศ

(๓) ธงแสดงยศ ตำแหน่ง และหน่วยทหาร

มาตรา ๑๔ ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ
แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ ๙๐ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมี
อุณาโลมทหารบกและมีชื่อหน่วยทหารสีแดงขลิบริมสีเหลือง เป็นแถวโค้งโอบใต้อุณา
โลมทหารบก ผืนธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฏและเลขหมายประจำ
รัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทาน เป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหา
มงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีฟ้า ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมี
เกลียวเชือกสีแดงสลักคำ ด้านอื่นมีแถบจับสีเหลือง กว้าง ๒ เซนติเมตร

หน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ซึ่งมีธงชัยเฉลิมพลของทหารบกแล้ว
จะมีธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งธงก็ได้ ธงนี้
มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่กว้าง ๙๐ เซนติเมตร ยาว ๑๐๕ เซนติเมตร ตรง
กลางของผืนธงมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีแดง กว้าง ๓๕ เซนติเมตร ยาว ๕๒.๕ เซนติเมตร
ภายในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้านี้มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนหันหน้าเข้าหากันธง ผืนธง
มุมบนด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฏและเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์
ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสี
เหลือง และมีชื่อหน่วยทหารสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้พระปรมาภิไธยย่อ ขอบธง
ด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลักคำ ด้านอื่นมีแถบจับสีเหลืองกว้าง ๒ เซนติ
เมตร

ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารในกองบัญชาการทหารสูงสุด มีลักษณะ

LI RT

อย่างเดียวกับธงชัยเฉลิมพลของทหารบกตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๕ ธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้ายและมีสมอสอดวงจักร ภายใต้พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง ขอบธงค่านที่ติดกับคันธง มีเกลียวเชือกสีแดง

มาตรา ๑๖ ธงชัยเฉลิมพลของทหารอากาศ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ ๗๐ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีฟ้าขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๒ ใน ๓ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีอนุโลมทหารอากาศและมีชื่อหน่วยทหารสีแดงสลักริมสีเหลืองเป็นแถวโค้ง โอบใต้ดวงกลมสีฟ้า ผืนธงมุมค่านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัว เลขไทยสีเหลืองภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงสลักริมสีเหลืองรัศมีสีฟ้าขอบธงค่านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลักคำ ค่านอื่นมีแถบจีบสีเหลืองกว้าง ๒ เซนติเมตร

มาตรา ๑๗ ธงชัยเฉลิมพลตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ จะกำหนดวัตถุที่เป็นผืนธง ลวดลายในผืนธง หรือส่วนประกอบของธงก็ได้ โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่หน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแล้ว ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ หรือได้รับอิสริยาภรณ์หรือ เครื่องหมายเชิดชูเกียรติจากต่างประเทศ จะประดับเครื่องหมายนั้นที่ผืนธงหรือส่วนประกอบของธงก็ได้

มาตรา ๑๙ ธงฉาน มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้ายและมีสมอสอดวงจักรภายใต้

LI RT

พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

ธงนี้เป็นธงที่ใช้ในเรือพระที่นั่งและเรือหลวง หรือเป็นธงสำหรับหน่วยทหารเรือที่ยกพลขึ้นบกซึ่งหน่วยทหารนั้นไม่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพล

มาตรา ๒๐ ธงประจำกองทัพบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีแดง ตรงกลางของผืนธงมีรูปเครื่องหมายกองทัพบก เป็นสีเหลือง

มาตรา ๒๑ ธงประจำกองทัพเรือ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๔ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีขาว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๔ ใน ๖ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้ายและมีสมอสอดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

มาตรา ๒๒ ธงประจำกองทัพอากาศ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีฟ้า ตรงกลางของผืนธงมีรูปเครื่องหมายกองทัพอากาศเป็นสีเหลือง

มาตรา ๒๓ ธงแสดงยศ ใต้แก่

- (๑) ธงแสดงยศสำหรับทหารบก
- (๒) ธงแสดงยศสำหรับทหารเรือ
- (๓) ธงแสดงยศสำหรับทหารอากาศ

มาตรา ๒๔ ธงแสดงยศสำหรับทหารบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีแดง มี ๕ ชั้น คือ

- (๑) ธงจอมพล มีรูปคทากระบี่ไขว้เหนือข้อชัยพฤกษ์อยู่ตรงกลางของกลุ่มดาวห้าแฉก ๕ ดวง เรียงเป็นรูปห้าเหลี่ยมค้ำเท้าอยู่ตรงกลางของผืนธง ให้ด้านหนึ่งของรูปห้าเหลี่ยมค้ำเท้าอยู่ค้ำกลางขนานกับขอบล่างของผืนธง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

LI RT

(๒) ธงพลเอก มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๔ ดวง เรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนอยู่ตรงกลางของผืนธง ให้มุมแหลมวางตามความยาวของผืนธง

(๓) ธงพลโท มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๓ ดวง เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนธง ให้ฐานของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนธง

(๔) ธงพลตรี มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๒ ดวง เรียงตามความยาวอยู่ตรงกลางของผืนธง

(๕) ธงพลจัตวา มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๑ ดวง อยู่ตรงกลางของผืนธง

มาตรา ๒๕ ธงแสดงยศสำหรับทหารเรือ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีขาวมีรูปจักรสีขาวเป็นจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้าย มี ๕ ชั้น คือ

(๑) ธงจอมพลเรือ มีรูปจักร ๕ จักร อยู่ที่มุมธงทั้งสี่มุม มุมละ ๑ จักร และอยู่ตรงกลางของผืนธงอีก ๑ จักร

(๒) ธงพลเรือเอก มีรูปจักร ๔ จักร อยู่ที่มุมธงทั้งสี่มุม มุมละ ๑ จักร

(๓) ธงพลเรือโท มีรูปจักร ๓ จักร เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนธง ให้ฐานของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนธง

(๔) ธงพลเรือตรี มีรูปจักร ๒ จักร เรียงกันในแนวตั้งอยู่ตรงกลางของผืนธง

(๕) ธงพลเรือจัตวา มีรูปจักร ๑ จักร อยู่ตรงกลางของผืนธง

มาตรา ๒๖ ธงแสดงยศสำหรับทหารอากาศ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วน ยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีฟ้า มี ๔ ชั้น คือ

(๑) ธงจอมพลอากาศ มีรูปคทาด้วยกระบี่ไขว้เหนือช่อชัยพฤกษ์อยู่ตรงกลางของกลุ่มดาวห้าแฉก ๕ ดวง เรียงเป็นรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนธง ให้คทาหนึ่งของรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนธง รูปเหล่านี้เป็นสีขาว

(๒) ธงพลอากาศเอก มีรูปดาวห้าแฉกสีขาว ๔ ดวง เรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนอยู่ตรงกลางของผืนธง ให้มุมแหลมวางตามความยาวของผืนธง

(๓) ธงพลอากาศโท มีรูปดาวห้าแฉก ๓ ดวง เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนธง ให้คานฐานของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนธง

(๔) ธงพลอากาศตรี มีรูปดาวห้าแฉกสีขาว ๒ ดวง เรียงตามความยาวอยู่ตรงกลางของผืนธง

(๕) ธงพลอากาศจัตวา มีรูปดาวห้าแฉกสีขาว ๑ ดวง อยู่ตรงกลางของผืนธง

มาตรา ๒๓ ธงแสดงตำแหน่ง ได้แก่

- (๑) ธงผู้บัญชาการทหารสูงสุด
- (๒) ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารบก
- (๓) ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารเรือ
- (๔) ธงผู้บัญชาการทหารอากาศ

มาตรา ๒๔ ธงผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน คานยาวของผืนธงแบ่งเป็นสามตอนเท่ากัน ตอนต้นของผืนธงสีแดง ตอนกลางสีขาว และตอนปลายสีฟ้า ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางขวา และมีสมอสองดวงจักร คานซ้ายและคานขวาของรูปจักรมีรูปปีกนกกางล้อมรอบด้วยช่อชัยพฤกษ์ ภายใต้อช่อชัยพฤกษ์มีรูปดาวห้าแฉก ๕

LI RT

ดวง อยู่ตรงกลาง ๑ ดวง และโอบขึ้นไปทางซ้ายมือและขวาของดวงที่อยู่ตรงกลาง
อีกข้างละ ๒ ดวง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง เว้นแต่สมอเป็นสีเงินและดาวเป็นสีทอง ชอบ
ธงมีแถบจีบสีเหลืองนอกจากด้านที่ติดกับคันธง

มาตรา ๒๙ ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารบก ได้แก่

(๑) ธงผู้บัญชาการทหารบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒
ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีแดง ตรงกลางของผืนธงมีรูปเครื่องหมายกองทัพบก ภายใต้
เครื่องหมายกองทัพบกมีรูปดาวห้าแฉก ๕ ดวง อยู่ตรงกลาง ๑ ดวง และโอบขึ้น
ไปทางซ้ายและขวาของดวงที่อยู่ตรงกลางอีกข้างละ ๒ ดวง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

(๒) ธงแม่ทัพ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการทหารบก
เว้นแต่มีรูปดาวห้าแฉก ๓ ดวง อยู่ตรงกลางภายใต้เครื่องหมายกองทัพบก ๑ ดวง
และอยู่ทางซ้ายและขวาของเครื่องหมายนั้นข้างละ ๑ ดวง

(๓) ธงผู้บัญชาการกองพล มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการ
ทหารบก เว้นแต่มีรูปดาวห้าแฉก ๒ ดวง อยู่ทางซ้ายและขวาของเครื่องหมาย
กองทัพบกข้างละ ๑ ดวง

มาตรา ๓๐ ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารเรือ ได้แก่

(๑) ธงผู้บัญชาการทหารเรือ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒
ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักร
เวียนไปทางซ้าย และมีสมอสอดดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

(๒) ธงผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธง
ผู้บัญชาการทหารเรือ แต่ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวมีรูปจักรแปดแฉก
แฉกของจักรเวียนไปทางซ้าย และมีสมอสอดดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎอยู่ตรงกลาง
และปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวเล็ก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

(๓) ธงผู้บังคับกองเรือ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการ

กองเรือยุทธการ แต่ปลายธงที่เป็นแถบรูปหางนกแซงแซว เป็นสีขาว

(๔) ธงผู้บังคับหมวดเรือ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ทางคันธง กว้าง ๒ ส่วน ผืนธงยาว ๕ ส่วน พื้นธงสีขาว ตอนต้น ๒ ใน ๕ ส่วนของผืนธงมีสมอสีเหลืองอยู่ตรงกลาง

(๕) ธงผู้บังคับหมู่เรือ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บังคับหมวดเรือ แต่ตอนปลาย ๓ ใน ๕ ส่วนของผืนธงเป็นสีขาว

(๖) ธงหัวหน้าชั่วคราว มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บังคับหมวดเรือ แต่ตอนต้น ๒ ใน ๕ ส่วนของผืนธงเป็นสีขาว มีสมอสีขาวอยู่ตรงกลาง

(๗) ธงผู้บังคับการเรือ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ทางคันธง กว้างไม่เกิน ๒๐ เซนติเมตร ผืนธงยาว ๓๐ เท่าของด้านฐาน ตอนต้น ๑ ใน ๓ ส่วนของผืนธงเป็นสีแดง ตอนปลาย ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธงเป็นสีขาว

(๘) ธงผู้บัญชาการฐานทัพเรือ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ แต่ปลายธงที่เป็นแถบรูปหางนกแซงแซว เป็นสีฟ้า

(๙) ธงผู้บัญชาการสถานีทหารเรือ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ แต่ปลายธงที่เป็นแถบรูปหางนกแซงแซว เป็นสีแดง

(๑๐) ธงผู้บัญชาการกรมนาวิกโยธิน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ แต่ปลายธงที่เป็นแถบรูปหางนกแซงแซว เป็นสีเหลือง

มาตรา ๓๑ ธงผู้บัญชาการทหารอากาศ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีฟ้า ขอบธงขลิบริมสีเหลือง หั้ง ๔ ด้าน และตรงกลางของผืนธงมีรูปปีกนกสีเหลือง ๒ ปีก ระหว่างหัวปีกมีรูปธงชาติเฉียงอยู่ในอาร์ม เหนืออาร์มมีอุณาโลมสีขาวภายใต้พระมหามงกุฎ เปล่งรัศมีสีเหลือง

มาตรา ๓๒ ธงแสดงหน่วยทหารบก ได้แก่

(๑) ธงแสดงหน่วยกองทัพบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน

LIART

ยาว ๓ ส่วน แบ่งสี่เป็น ๒ ส่วน ส่วนบนคือส่วนจากมุมล่างทางด้านคันธงตัดเฉียงขึ้นไปถึงมุมบนเป็นสี่แดง ส่วนล่างคือส่วนที่เหลือ เป็นสี่บานเย็น ในส่วนที่เป็นสี่แดงตอนมุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธงมีเครื่องหมายกองทัพบก ใต้เครื่องหมายกองทัพบกมีดาวห้าแฉกสีเหลือง ๓ ดวง เรียงตามความยาวของผืนธง

(๒) ธงแสดงหน่วยกองพล มีลักษณะอย่างเดียวกับธงแสดงหน่วยกองทัพ แต่ใต้เครื่องหมายกองทัพบกมีดาวห้าแฉกสีเหลือง ๒ ดวง เรียงตามความยาวของผืนธง

(๓) ธงแสดงหน่วยกรม มีลักษณะอย่างเดียวกับธงแสดงหน่วยกองพล แต่ใต้เครื่องหมายกองทัพบกไม่มีดาว สำหรับธงแสดงหน่วยกรมมักเรียนนายร้อย ผืนธงส่วนล่างเป็นสีเหลือง มุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธงมีตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแทนเครื่องหมายกองทัพบก และมีแถบโอบใต้ตราแผ่นดิน รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง ภายในแถบมีความว่า "กรมมักเรียนนายร้อย" เป็นอักษรสีแดงสำหรับหน่วยรบพิเศษในระดับเทียบเท่าหน่วยกรม ตรงกลางของผืนธงส่วนล่างมีเครื่องหมายนักโคตรมสีเหลืองขนาดพองาม และสำหรับหน่วยบินซึ่งอยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกองพันตรงกลางของผืนธงส่วนล่างมีเครื่องหมายแสดงความสามารถในการบินสีขาวขนาดพองาม

(๔) ธงแสดงหน่วยกองพัน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน แบ่งสี่เป็น ๒ ส่วน ส่วนบนคือส่วนจากมุมล่างทางด้านคันธงตัดเฉียงไปถึงมุมบนเป็นสี่แดง ส่วนล่างคือส่วนที่เหลือแบ่งออกไปอีก เป็นสองตอน โดยแบ่งจากจุดกึ่งกลางของเส้นทแยงมุมตัดเฉียงลงถึงมุมล่างด้านนอก ตอนต้นทางด้านที่ติดกับคันธง เป็นสีตามสีของหน่วยทหาร ตอนปลายเป็นสีขาว มุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธงมีเครื่องหมายกองทัพบก สำหรับธงแสดงหน่วยกองพันทหารราบให้มีแถบสี่แดงหับรอยต่อเส้นทแยงตัดเฉียง สำหรับกองพันมักเรียนนายร้อยส่วนล่างของผืนธงด้านที่ติดกับคันธง เป็นสีเหลือง มุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธงมีตราแผ่นดินและมีแถบอย่างเดียวกับธงแสดงหน่วยกรมมักเรียนนายร้อย สำหรับหน่วยรบพิเศษซึ่งอยู่ในระดับเทียบ

เท่าหน่วยกองพัน ตรงกลางของผืนธงส่วนล่างมีเครื่องหมายนักโคตรมสีเหลืองขนาด
พองาม และสำหรับหน่วยบินซึ่งอยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกองพันตรงกลางของผืนธง
ส่วนล่างมีเครื่องหมายแสดงความสามารถในการบินสีขาวขนาดพองาม

ผืนธงส่วนล่างของธงแสดงหน่วยทหารตาม (๒) (๓) และ (๔) เป็น
สีตามสีของหน่วยทหาร ดังต่อไปนี้

(ก) ทหารราบ และหน่วยรบพิเศษ	สีเขียว
(ข) ทหารม้า	สีฟ้าหม่น
(ค) ทหารปืนใหญ่ และนักเรียนนายร้อย	สีเหลือง
(ง) ทหารช่าง	สีดำ
(จ) ทหารสื่อสาร	สีม่วง
(ฉ) ทหารขนส่ง	สีเลือดหมู
(ช) ทหารแพทย์	สีขาว
(ซ) ทหารสารวัตร	สีน้ำเงิน
(ฅ) ทหารสรรพาวุธ	สีแดง
(ณ) หน่วยบิน	สีฟ้าอ่อน

ธงแสดงหน่วยทหารตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ถ้ามีหน่วยที่เป็น
เหล่าและอยู่ในระดับเดียวกันตั้งแต่ ๒ หน่วยขึ้นไป ให้มีอักษรย่อชื่อหน่วยหรือเลข
หมายหน่วยเป็นตัว เลขไทยอยู่ตรงกลางของส่วนล่างของผืนธง

นอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ทหารบกจะมีธงแสดงหน่วยทหารอื่นอีก
หรือจะมีธงแสดงหน่วยทหารสำหรับหน่วยทหารที่อยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกองพัน
หน่วยกองพล หน่วยกรม หน่วยกองพันอื่นอีกก็ได้โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ ธงแสดงหน่วยทหารอากาศ มี

(๑) ธงแสดงหน่วยที่เป็นส่วนดำลั้งรบ ตั้งแต่ระดับฝูงบินหรือกองพันขึ้นไป
มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีฟ้า ตรงกลาง

LI RT

ของผืนธงมีรูป เครื่องหมายของทัพอากาศเป็นสีเหลืองและมีชื่อหน่วยทหารนั้น ๆ เป็น
สีน้ำเงินดำ เป็นแถว โค้ง โอบใต้รูป เครื่องหมายกองทัพอากาศ

(๒) ธงแสดงหน่วยแยกอิสระที่เป็นส่วนกำลังรบ ตามที่กองทัพอากาศ
กำหนดมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงแสดงหน่วยที่เป็นส่วนกำลังรบตั้งแต่ระดับฝูงบิน
หรือกองพันขึ้นไป

หมวด ๔

ธงพิทักษ์สันติราษฎร์

มาตรา ๓๔ ธงพิทักษ์สันติราษฎร์ของกรมตำรวจ มีลักษณะและสีอย่าง
เดียวกับธงชาติ แต่ที่ตรงกลางของผืนธงมีรูปตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วยคำว่า "พิทักษ์สันติราษฎร์" ปักด้วยด้ายเงิน
โอบใต้ตราแผ่นดิน

ธงพิทักษ์สันติราษฎร์ตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดวัตถุที่ทำ เป็นลวดลายใน
ผืนธง หรือจะกำหนดส่วนประกอบของธงก็ได้ โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๕

ธงกองอาสารักษาดินแดนและกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

มาตรา ๓๕ ธงกองอาสารักษาดินแดน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับ
ธงชาติ แต่ผืนธงเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ ๙๒ เซนติเมตร ด้านหน้า
ของผืนธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของ
พระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัว เลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระ
ปรมาภิไธยย่อ เป็นสีทองขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีทอง และที่ตรงกลางของผืนธงมีวงกลม
สีแดงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๓๔ เซนติเมตร ขอบรอบวงกลมเป็นสีเหลืองมีรูป
พระนเรศวรทรงช้างอยู่ภายในวงกลมและมีความว่า "กองอาสารักษาดินแดน"

ปักด้วยดินทอง เป็นแถวโค้ง โอบใต้ดวงกลมนั้น ด้านหลังที่ตรงกลางของผืนธงมีรูปช่อชัยพฤกษ์และอุณาโลมอยู่ตรงกลางภายใต้พระมหามงกุฎ ปักด้วยดินทอง ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงเป็นสีแดง ด้านอื่นเป็นกรวยสีเหลือง

มาตรา ๓๖ ธงกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงกองอาสารักษาดินแดน แต่ด้านหน้าของผืนธงที่ใต้ความว่า "กองอาสารักษาดินแดน" ให้มีชื่อจังหวัดที่กองอาสารักษาดินแดนตั้งอยู่ ปักด้วยดินทอง

มาตรา ๓๗ ธงตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ จะกำหนดวัตถุที่ทำเป็นลวดลายในผืนธงหรือจะกำหนดส่วนประกอบของธงก็ได้ โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๖

ธงคณะลูกเสือแห่งชาติและธงลูกเสือจังหวัด

มาตรา ๓๘ ธงคณะลูกเสือแห่งชาติ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ผืนธงกว้าง ๕๐ เซนติเมตร ยาว ๕๒ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีตราธรรมจักรสีเหลืองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๓๒ เซนติเมตร

มาตรา ๓๙ ธงลูกเสือจังหวัด มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ผืนธงกว้าง ๔๐ เซนติเมตร ยาว ๖๐ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีเหลืองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๒๗ เซนติเมตร มีขอบรอบดวงกลมเป็นสีดำ ๒ ขอบซ้อนกัน ขอบนอกกว้าง ๒ มิลลิเมตร ขอบในกว้าง ๐ มิลลิเมตร ระยะระหว่างขอบนอกกับขอบในห่างกัน ๒ มิลลิเมตร ตรงกลางของดวงกลมมีตราคณะลูกเสือแห่งชาติเป็นสีเหลืองและใต้ตรานั้นให้มีชื่อจังหวัดเป็นอักษรสีดำ

หมวด ๗

ธงราชการทั่วไป

มาตรา ๔๐ ให้ใช้ธงชาติเป็นธงแสดงตำแหน่งราชการหรือส่วนราชการที่พระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดลักษณะของธงไว้โดยเฉพาะ

LI RT

มาตรา ๔๑ ธงดังต่อไปนี้ ให้ใช้เป็นธงราชการที่ชักขึ้นในเรือเฉพาะ เวลาปฏิบัติการณ์ตามหน้าที่

(๑) ธงเจ้าพนักงานนำร่อง มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๔ ส่วน ยาว ๑๒ ส่วน ขอบผืนธงเป็นแถบสีขาว กว้าง ๑ ใน ๔ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในแถบสีขาวมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ

(๒) ธงเจ้าพนักงานตรวจท่า มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ติดกับคันธง กว้าง ๑ ส่วน ผืนธงยาว ๒ ส่วน ตอนต้น ๑ ใน ๓ ส่วนของผืนธงมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ และตอนปลาย ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธงเป็นสีขาว

(๓) ธงพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเจ้าพนักงานตรวจท่า เว้นแต่ตอนปลายของผืนธงเป็นสีแดง ที่ตรงกลางของผืนธงที่เป็นสีแดงมีรูปแตรงอนในแฉวนอนเหนือแตรงอนมีอุณาโลมในพระมหามงกุฎ - เปล่งรัศมี รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

(๔) ธงเจ้าพนักงานศุลกากร มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเจ้าพนักงานตรวจท่า เว้นแต่ตอนปลายของผืนธงเป็นสีเขียวใบไม้

(๕) ธงเจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเจ้าพนักงานตรวจท่า เว้นแต่ตอนปลายของผืนธงเป็นสีเหลืองที่ตรงกลางของผืนธงที่เป็นสีเหลืองมีรูปพระแสงดาบเขนและโล่สีเลือดหมู

(๖) ธงเจ้าพนักงานตำรวจน้ำ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ติดกับคันธงกว้าง ๑ ส่วน ผืนธงยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๑ ใน ๓ ส่วนของผืนธงมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ และตอนปลาย ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธงเป็นสีเลือดหมู ที่ตรงกลางของผืนธงมีรูปพระแสงดาบเขนและโล่สีเหลือง

มาตรา ๔๒ ธงเรือยนต์หลวง มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว พื้นธงสีแดง ด้านฐานที่อยู่ติดกับคันธงกว้าง ๑ ส่วน ผืนธงยาว ๒ ส่วน ตอนต้นของผืนธงมีรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาว ขนาดกว้าง ๑ ใน ๒ ส่วนของความกว้างของผืนธง ตอนกลางของรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีรูปพระมหามงกุฎสีเหลือง

หมวด ๘

ธงแสดงตำแหน่งทั่วไป

มาตรา ๘๓ ธงแสดงตำแหน่งทั่วไป มี

(๑) ธงผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีขาวตรงกลางของพื้นธงมีอาร์มสีแดง กว้าง ๑ ใน ๓ ส่วนของความกว้างของพื้นธง ภายในอาร์มสีเหลืองมีอาร์มสีธงชาติกว้าง ๓ ใน ๕ ส่วนของความกว้างของอาร์มสีเหลือง เนื้ออาร์มมีครุฑพ่าห์สีแดงขนาดเท่าอาร์มสีเหลือง

(๒) ธงประธานรัฐสภา มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วนยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของพื้นธงมีรูปรัฐธรรมนูญประดิษฐานอยู่บนพาน ๒ ชั้นสีทอง ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง รูปนี้อยู่ระหว่างกลางลายกระหนกสีแดง

(๓) ธงนายกรัฐมนตรี มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วนยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของพื้นธงมีรูปวงกลมมีเส้นรอบวงเป็นเส้นคู่ ตรงกลางของวงกลมมีรูปรัฐธรรมนูญมีรัศมีประดิษฐานอยู่บนพาน ๒ ชั้นเหนือตั้ง มีรูปราชสีห์กับคชสีห์ยืนในท่าแผ่หน้าเข้าหากันอยู่ ๒ ข้าง รูปเหล่านี้เป็นสีแดงอยู่ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง

(๔) ธงประธานศาลฎีกา มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วนยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของพื้นธงมีรูปวงกลมมีเส้นเกี่ยวซัดไว้ที่ตามพระแสงขรรค์ รูปเหล่านี้เป็นสีแดงอยู่ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง

(๕) ธงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วนยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของพื้นธงมีรูปจักรสีแดงแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางขวาและมีสมอสีขาวสอดดวงจักร ด้านซ้ายและด้านขวาของรูปจักรมีรูปปีกนกกาง เป็นสีฟ้า อยู่ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง

(๖) ธงราชทูต มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ ตรงกลางของ

LI RT

ผืนธง ภายในดวงกลมมีข้างเผือกตรงเครื่องยืนแทนหันหน้าเข้าหากันธง ธงนี้ให้ใช้สำหรับหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง โดยมีพระราชสาส์น - ตราตั้ง

(๓) ธงกงสุล มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ ตรงกลางของผืนธง มีดวงกลมสีขาบขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๒ ใน ๓ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีข้างเผือกหันหน้าเข้าหากันธงธงนี้ให้ใช้สำหรับหัวหน้าสถานที่ทำกรทางกงสุลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง โดยมีพระบรมราชโองการ

มาตรา ๔๔ ให้นายกรัฐมนตรีหรือส่วนราชการที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย จัดทำรูปธงให้ถูกต้องตามลักษณะที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ไว้เป็นตัวอย่าง

หมวด ๕

การใช้ ชัก หรือแสดงธง

มาตรา ๔๕ การใช้ ชัก หรือแสดงธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทยตามมาตรา ๕ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๔๖ การใช้ ชัก หรือแสดงธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร ให้กระทำได้เฉพาะธงชาติ ธงราชนาวี หรือธงประจำกองทัพเรือ ธงสำหรับองค์ราชาธิบดี ราชนี ราชสามี รัชทายาท ธงแสดงตำแหน่งประมุขของรัฐ หรือหัวหน้ารัฐบาล ธงแสดงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต ธงแสดงตำแหน่งหัวหน้าสถานที่ทำกรทางกงสุล ธงของรัฐต่างประเทศ ธงขององค์การระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยเป็นสมาชิกและธงอื่นของต่างประเทศซึ่งได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรี

การใช้ ชัก หรือแสดงธงของต่างประเทศตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้ ณ ที่ดังต่อไปนี้

(๑) สถานที่พักอาศัยหรือยานพาหนะสำหรับองค์ราชาธิบดี ราชนี ราชสามี รัชทายาท ประมุขของรัฐหรือผู้แทน หรือหัวหน้ารัฐบาลในโอกาสที่มาเยือนประเทศไทย

LI RT

(๒) สถานที่ทำการของคณะผู้แทนทางทูต สถานที่ทำการทางกงสุลหรือสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ และรวมถึงหน่วยงานขององค์การระหว่างประเทศ

(๓) สถานที่อยู่ ที่พักอาศัยหรือยานพาหนะสำหรับหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต หัวหน้าสถานทำการทางกงสุล หรือหัวหน้าสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ และรวมถึงหัวหน้าหน่วยงานขององค์การระหว่างประเทศ

(๔) เรือหรืออากาศยานต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๕) เรือหรืออากาศยานของรัฐต่างประเทศ หรือ

(๖) สถานที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศให้ใช้ ชัก หรือแสดงธงได้ หรือตามที่ได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรี

การใช้ ชัก หรือแสดงธงตาม (๑) ถึง (๔) ให้เป็นไปตามขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ หรือความตกลงกับรัฐบาลไทย

การใช้ ชัก หรือแสดงธงตาม (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๔๓ บทบัญญัติมาตรา ๔๒ มิให้ใช้บังคับแก่การใช้ ชัก หรือแสดงธงของต่างประเทศภายในห้องของอาคาร

หมวด ๑๐

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ ผู้ใดใช้ ชัก หรือแสดงธงอื่นของต่างประเทศนอกจากธงที่กำหนดให้ใช้ ชัก หรือแสดงได้ตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

LI RT

มาตรา ๕๐ ผู้ใดใช้ ชัก หรือแสดงธงต่างประเทศโดยไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา ๔๖ วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน
หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดใช้ ชัก หรือแสดงธงอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ได้บัญญัติ
กำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระ
ราชบัญญัตินี้โดยไม่มีสิทธิ หรือใช้ ชัก หรือแสดงธงที่คล้ายคลึงกับธงดังกล่าว ต้องระ
วางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดใช้หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงใด
กำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระ
ราชบัญญัตินี้ไว้ที่สิ่งบรรจุกุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด หรือสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ โดยไม่สม
ควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อธงตามมาตรา ๕ หรือ
มาตรา ๖ ดังต่อไปนี้

(๑) ประดิษฐ์รูปตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นใดในพื้นธง
รูปจำลองของธง หรือในแถบสีธง นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎหมาย
อื่น

(๒) ใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงอันมีลักษณะ
ตาม (๑)

(๓) ใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธง ณ ที่
หรือโดยวิธีอื่นไม่สมควร

(๔) ประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธง ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ
โดยไม่สมควร

(๕) แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือมีแถบสีธง
มีลักษณะตาม (๔) โดยไม่สมควร

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยาม

ต่อธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงที่ได้บัญญัติกำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๕ ธงชัยเฉลิมพลหรือธงประจำกองทหารบก ธงประจำกองทหารเรือ และธงประจำกองทหารอากาศ ที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นธงชัยเฉลิมพลตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลใหม่

มาตรา ๕๖ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ให้บรรดากฎกระทรวงและประกาศที่ได้ออกตามพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๔๗๕ และใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระภิกขุ

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยธงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ สมควรปรับปรุงเสียใหม่ ประกอบกับเป็นการสมควรกำหนดธงบางชนิดเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับราชประเพณีและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และสมควรยกเลิกธงซึ่งทางราชการเลิกใช้แล้ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ ตอนที่ ๒๗ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๒)

LI RT

พระราชบัญญัติ

อาคารชุด

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

LI RT

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"อาคารชุด" หมายความว่า อาคารที่บุคคลสามารถแยกการถือกรรมสิทธิ์ออกได้เป็นส่วน ๆ โดยแต่ละส่วนประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลและกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินกลาง

"ทรัพย์สินส่วนบุคคล" หมายความว่า ห้องชุด และหมายความรวมถึงสิ่งปลูกสร้าง หรือที่ดินที่จัดไว้ให้เป็นของเจ้าของห้องชุดแต่ละราย

"ห้องชุด" หมายความว่า ส่วนของอาคารชุดที่แยกการถือกรรมสิทธิ์ออกได้เป็นส่วนเฉพาะของแต่ละบุคคล

"ทรัพย์สินกลาง" หมายความว่า ส่วนของอาคารชุดที่มีใช้ห้องชุด ที่ดินที่ตั้งอาคารชุด และที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกันสำหรับเจ้าของรวม

"หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด" หมายความว่า หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล และกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินกลาง

"เจ้าของรวม" หมายความว่า เจ้าของห้องชุดในอาคารชุดแต่ละอาคารชุด

"นิติบุคคลอาคารชุด" หมายความว่า นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

"ข้อบังคับ" หมายความว่า ข้อบังคับของนิติบุคคลอาคารชุด

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่า

LI RT

ธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อ
ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การจดทะเบียนอาคารชุด

มาตรา ๖ ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและอาคารใดประสงค์จะจดทะเบียนที่ดิน
และอาคารนั้น ให้เป็นอาคารชุดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนอาคารชุด
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วย

(๑) โฉนดที่ดิน

(๒) แผนผังอาคารชุด

(๓) อัตราส่วนที่เจ้าของห้องชุดแต่ละห้องชุดมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลาง
ตามมาตรา ๑๔

(๔) รายละเอียดเกี่ยวกับห้องชุด ทรัพย์สินส่วนบุคคล และทรัพย์สินกลาง

(๕) คำรับรองของผู้ยื่นคำขอว่าอาคารที่ขอจดทะเบียนอาคารชุดนั้นไม่ติด
การจำนอง เว้นแต่การจำนองอาคารรวมกับที่ดิน

(๖) หลักฐานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอจดทะเบียนอาคารชุดตาม
มาตรา ๖ แล้ว ถ้ามีรายชื่อเจ้าหน้าที่จำนองหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีกรรมสิทธิ์เหนือที่ดินและ
อาคารที่ขอจดทะเบียนนั้นปรากฏอยู่ในโฉนดที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศคำขอ
นั้นพร้อมด้วยหนังสือแจ้งไปยังเจ้าพนักงานที่ดินให้มาแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้ง
แสดงหลักฐานภายในสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือแจ้ง

ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไป
ตรวจที่ดินและอาคารที่ขอจดทะเบียนในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอา
ทิตย์ตก หรือเรื่อบุคคลใด ๆ มาให้บอกหรือให้ส่งเอกสารตามความจำเป็นได้

และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นว่า เป็นการถูกต้องและที่ดินนั้นปราศจาก
ภาระผูกพันใด ๆ หรือในกรณีที่ที่ดินนั้นติดการจำนองแต่ผู้รับจำนองยินยอมให้จดทะเบียน
โอนอาคารชุด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนอาคารชุดได้ แต่ในกรณีที่อาคาร
ติดการจำนองโดยไม่ครบถึงที่ดิน ห้ามมิให้รับจดทะเบียนอาคารชุด

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าการจดทะเบียนอาคารชุดดังกล่าวไม่
ถูกต้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนอาคารชุดและมีหนังสือแจ้ง ไปยัง
ผู้ยื่นคำขอพร้อมด้วย เหตุผลโดยไม่ชักช้า

การจดทะเบียนอาคารชุด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศในราชกิจจานุ
เบกษา

มาตรา ๘ การจดทะเบียนตามมาตรา ๖ การประกาศ การแจ้ง
เจ้าหน้าที่และการจดทะเบียนตามมาตรา ๗ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนอาคารชุดแล้ว ให้พนักงาน
งานเจ้าหน้าที่ส่ง โฉนดที่ดินที่ยื่นมาตามมาตรา ๖ ไปยังเจ้าพนักงานที่ดินท้องถิ่นที่อาคาร
ชุดนั้นตั้งอยู่ภายในสิบห้าวัน เพื่อให้จัดแจ้งในสารบัญสำหรับจดทะเบียนของ โฉนดที่ดินว่า
ที่ดินนั้นอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้และให้เก็บรักษาโฉนดที่ดินนั้นไว้

ในกรณีที่ที่ดินติดการจำนองแต่ผู้รับจำนองยินยอมให้จดทะเบียนอาคารชุด
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกความยินยอมของผู้รับจำนองตามมาตรา ๗ วรรคสาม และ
จำนวนเงินที่ผู้รับจำนองจะได้ชำระหนี้จากห้องชุดแต่ละห้องชุดตามมาตรา ๒๒ วรรคย

มาตรา ๑๐ เมื่อมีการจดทะเบียนอาคารชุดและเจ้าพนักงานที่ดินได้จัด
แจ้งในโฉนดที่ดินตามมาตรา ๙ แล้ว ห้ามมิให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่
ดินดังกล่าวอีกต่อไป แล้วแต่กรณีที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ และห้ามมิให้จดทะเบียน
อาคารชุดนั้นก่อนภาระผูกพันเกี่ยวกับอาคารชุดดังกล่าว

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนอาคาร
ชุก ผู้ยื่นคำขอมีสสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบ
คำสั่ง

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ คำวินิจฉัย
ของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

หมวด ๒

กรรมสิทธิ์ในห้องสมุด

มาตรา ๑๒ กรรมสิทธิ์ในห้องสมุดจะแบ่งแยกมิได้

มาตรา ๑๓ เจ้าของห้องสมุดมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลที่เป็นของตน
และมีกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินกลาง

พื้นห้อง ผนังกันห้องที่แบ่งระหว่างห้องสมุดใด ให้ถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์
รวมของเจ้าของร่วมระหว่างห้องสมุดนั้น และการใช้สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็น
ไปตามข้อบังคับ

เจ้าของห้องสมุดจะกระทำการใด ๆ ต่อทรัพย์สินส่วนบุคคลของตนอื่นอาจจะ
เป็นการกระทบกระเทือนต่อโครงสร้าง ความมั่นคง การป้องกันความเสียหายต่อตัว
อาคารหรือการอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับมิได้

มาตรา ๑๔ กรรมสิทธิ์ส่วนที่เป็นของเจ้าของร่วมในทรัพย์สินกลาง
ให้เป็นไปตามอัตราส่วนระหว่างราคาของห้องสมุดแต่ละห้องสมุดกับราคารวมของห้องสมุด
ทั้งหมดในขณะที่ขอจดทะเบียนอาคารชุกตามมาตรา ๖

มาตรา ๑๕ ทรัพย์สินต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินกลาง

- (๑) ที่ดินที่ตั้งอาคารชุก
- (๒) ที่ดินที่มีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน
- (๓) โครงสร้าง และสิ่งก่อสร้างเพื่อความมั่นคงและเพื่อการป้องกัน

ความเสียหายต่อตัวอาคารชุก

LI RT

(๔) อาคารหรือส่วนของอาคารและ เครื่องอุปโภคที่มีไว้ เพื่อใช้หรือเพื่อ ประโยชน์ร่วมกัน

(๕) เครื่องมือและเครื่องมือที่มีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

(๖) สถานที่ที่มีไว้เพื่อบริการส่วนรวมแก่อาคารชุด

(๗) ทรัพย์สินอื่นที่มีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

มาตรา ๑๖ ทรัพย์สินกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาด แยกจากทรัพย์สินบุคคลมิได้

มาตรา ๑๗ การจัดการและการใช้ทรัพย์สินกลางให้เป็นไปตามพระ ราชบัญญัตินี้ และตามข้อบังคับ

มาตรา ๑๘ เจ้าของร่วมต้องร่วมกันออกค่าใช้จ่ายที่เกิดจากบริการส่วน รวมและที่เกิดจากเครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ตามส่วนแห่ง ประโยชน์ที่มีต่อห้องสมุด ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

เจ้าของร่วมต้องร่วมกันออกค่าภาษีอากรและค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดูแล รักษาและการดำเนินการ เกี่ยวกับทรัพย์สินกลางตามมาตราส่วนที่เจ้าของร่วมแต่ละคน มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลางตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๙ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการไต่มาซึ่งที่ดินของคนต่างด้าวและ ของนิติบุคคลบางประเภทซึ่งมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างด้าวตามประมวลกฎหมาย ที่ดินมาใช้บังคับแก่การไต่มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในห้องชุดของคนต่างด้าว และของนิติบุคคล บางประเภทดังกล่าวโดยอนุโลม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๓

หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด

มาตรา ๒๐ เมื่อได้รับจดทะเบียนอาคารชุดตามมาตรา ๗ แล้วให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดตามแผนผังอาคารชุดที่จดทะเบียน

LI RT

เขียนขึ้นโดยไม้ขีดข่า

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับห้องชุดจะกระทำมิได้จนกว่าจะจดทะเบียนนิติบุคคลอาคารตามมาตรา ๓๑ เว้นแต่เป็นการจดทะเบียนใดก่อนจำนวนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จดทะเบียนจำนวนไว้ตามมาตรา ๒๒ หรือเป็นการโอนกรรมสิทธิในห้องชุดทั้งหมดแก่บุคคลคนเดียวหรือหลายคนโดยถือกรรมสิทธิ์รวม

มาตรา ๒๑ หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (๑) ตำแหน่งที่ดินและจำนวนเนื้อที่ของที่ดินของอาคารชุด
- (๒) ที่ตั้ง เนื้อที่ และแผนผังของห้องชุด ซึ่งแสดงความกว้าง ความยาว และความสูง

- (๓) อัตราส่วนแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลาง
- (๔) ชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้มีกรรมสิทธิ์ในห้องชุด
- (๕) สารบัญสำหรับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
- (๖) ลายมือชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- (๗) ประทับตราประจำตำแหน่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดให้ทำเป็นคู่ฉบับรวมสองฉบับ มอบให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในห้องชุดฉบับหนึ่ง อีกฉบับหนึ่ง เก็บไว้ที่สำนักงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับฉบับที่เก็บไว้ที่สำนักงานของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นจะจำลองเป็นรูปถ่ายก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ลงลายมือชื่อและประทับตราประจำตำแหน่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดรวมทั้งใบแทนหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๒๒ ในกรณีฟ้องหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๕ (๑) หรือ (๒) ศาลพิจารณางานอยู่ก่อนจดทะเบียนชุด แต่ผู้รับจ้างงอมได้ยินยอมให้จดทะเบียนอาคารชุดตามมาตรา ๙ วรรคสาม เมื่อออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้อง

LI RT

ระบุให้ชื่อของจดทะเบียน เป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในห้องชุดและจดทะเบียนการจำนองนั้นในหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดทุกฉบับ พร้อมทั้งระบุจำนวนเงินที่ผู้รับจำนองจะได้รับชำระหนี้จากห้องชุดแต่ละห้องชุด โดยคำนวณจำนวนเงินดังกล่าวตามอัตราส่วนแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลางไว้ในสารบัญสำหรับจดทะเบียนด้วย

เมื่อได้ออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ถือว่าห้องชุดแต่ละห้อง เป็นประกันหนี้จำนอง เฉพาะส่วนที่ระบุไว้ในหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดนั้น

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จดทะเบียนการจำนองอสังหาริมทรัพย์ในหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดตามมาตรา ๒๒ แล้ว การจำหน่ายห้องชุดแต่ละห้องในครั้งแรกโดยผู้จดทะเบียนอาคารชุดซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดจะจำหน่ายห้องชุดนั้นให้ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ห้องชุดได้รับโอนไปโดยปลอดจำนอง

มาตรา ๒๔ เมื่อปรากฏว่า การออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับห้องชุด หรือการจดทะเบียนรายการในสารบัญสำหรับจดทะเบียนตลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเพิกถอนหรือแก้ไขได้ แล้วแต่กรณี

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนและเรียกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด เอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เอกสารที่ได้จดทะเบียนรายการในสารบัญสำหรับจดทะเบียน หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา แต่ก่อนที่จะดำเนินการเพิกถอนแก้ไข ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้โอกาสคัดค้าน ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีการคัดค้าน ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดมาดำเนินการไม่ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกใบแทนหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามวรรคหนึ่งพิจารณาประการใดแล้ว ให้ดำเนินการไปตามนั้น

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้เพิกถอนหรือแก้ไขอย่างใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

มาตรา ๒๕ หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดของผู้ใดสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้เจ้าของขอรับใบแทนหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดนั้นได้

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่มีการออกใบแทนหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ แล้ว ให้หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดฉบับเดิมเป็นอันยกเลิก เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดฉบับที่เก็บไว้ที่สำนักงานเจ้าหน้าที่สูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดฉบับเจ้าของห้องชุดมาพิจารณา แล้วจัดทำขึ้นใหม่โดยอาศัยหลักฐานเดิม

หมวด ๔

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

มาตรา ๒๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับห้องชุด

มาตรา ๒๙ ผู้ใดประสงค์จะจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับห้องชุดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดมาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีที่ขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดให้ผู้ขอจำหน่ายหรือรายการอื่นที่เกิดจากค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๔ จากผู้จัดการของนิติบุคคลอาคารชุดที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมได้เมื่อมีการชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกผู้จัดการของนิติบุคคลอาคารชุดมาให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการนั้นตามวรรคสอง

ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
โอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดก่อนจดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุด

มาตรา ๓๐ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หมวด ๒ การ
จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และกฎกระทรวงที่ออกตามบทบัญญัติดังกล่าว มาใช้บังคับ
แก่การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับห้องชุดโดยอนุโลม

หมวด ๕

นิติบุคคลอาคารชุด

มาตรา ๓๑ การโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด โดย
ไม่เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดทั้งหมดในอาคารชุดให้แก่บุคคลเดียวหรือหลายคน
โดยถือกรรมสิทธิ์รวมจะกระทำได้อีก เมื่อผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุด
ดังกล่าวยื่นคำขอโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดพร้อมทั้งคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุด
โดยมีสำเนาข้อบังคับและหลักฐานในการจดทะเบียนอาคารชุดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นว่า เป็นการถูกต้อง ให้พนักงานเจ้า
หน้าที่จดทะเบียน โอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดให้แก่ผู้ขอรับโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดและจดทะเบียน
นิติบุคคลอาคารชุดตามวรรคหนึ่งพร้อมกันไปและให้ประกาศการจดทะเบียนนิติบุคคล
อาคารชุดในราชกิจจานุเบกษา

การขอและการจดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีการ ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดภายหลังที่
ได้จดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุดแล้ว

มาตรา ๓๒ ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อนิติบุคคลอาคารชุดซึ่งต้องมีคำว่า "นิติบุคคลอาคารชุด" ไว้ด้วย

LI RT

- ลวงหน้า
- (๒) วัตถุประสงค์ตามมาตรา ๓๓
 - (๓) ที่ตั้งสำนักงานของนิติบุคคลอาคารชุด
 - (๔) จำนวนเงินค่าใช้จ่ายของนิติบุคคลอาคารชุดที่เจ้าของร่วมต้องชำระ
 - (๕) ทรัพย์สินส่วนกลางนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ถ้ามี
 - (๖) การจัดการทรัพย์สินส่วนกลาง
 - (๗) การใช้ทรัพย์สินบุคคลและทรัพย์สินส่วนกลาง
 - (๘) อัตราส่วนที่เจ้าของร่วมแต่ละห้องชุดมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลาง

ตามที่ขอจดทะเบียนอาคารชุด

- (๙) การเรียกประชุมใหญ่และวิธีการประชุมใหญ่ของเจ้าของร่วม
 - (๑๐) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายร่วมกันของเจ้าของร่วมตามมาตรา ๑๘
 - (๑๑) การแต่งตั้ง อำนาจหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของผู้จัดการ
 - (๑๒) ข้อความอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ซึ่งข้อบังคับที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้นำไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๓ นิติบุคคลอาคารชุดที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา ๓๑ ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

นิติบุคคลอาคารชุดมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการ และดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลาง และให้มีอำนาจกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามมติของเจ้าของร่วมภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่อาคารชุดถูกเวนคืนบางส่วนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้เจ้าของร่วมซึ่งถูกเวนคืนห้องชุดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลางที่เหลือจากการถูกเวนคืน ในกรณีนี้ให้นิติบุคคลอาคารชุดจัดการให้เจ้าของร่วม

ซึ่งไม่ถูกเวนคืนห้องชุดร่วมกันชดใช้ราคาให้แก่เจ้าของร่วมซึ่งหมดสิทธิไปดังกล่าว หัง
นี้ ตามอัตราส่วนที่เจ้าของร่วมแต่ละคนมีสิทธิในทรัพย์สินส่วนกลาง

เพื่อประโยชน์ในการชดใช้ราคาให้แก่เจ้าของร่วมซึ่งหมดสิทธิไปตาม
วรรคหนึ่ง ให้ถือว่านี่เพื่อชดใช้ราคาดังกล่าวมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินบุคคลของเจ้า
ของห้องชุดซึ่งไม่ถูกเวนคืนห้องชุด เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง
มาตรา ๓๕ ให้นิติบุคคลอาคารชุดมีผู้จัดการคนหนึ่ง ซึ่งจะเป็นบุคคล
ธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

ในกรณีที่มีนิติบุคคลเป็นผู้จัดการ ให้นิติบุคคลนั้นแต่งตั้งบุคคลธรรมดาคน
หนึ่งเป็นผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคลในฐานะผู้จัดการ

มาตรา ๓๖ ผู้จัดการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๓๓ หรือมติของ
ที่ประชุมเจ้าของร่วม หรือคณะกรรมการตามมาตรา ๓๗ หังนี้ โดยไม่ขัดต่อข้อบังคับ

(๒) ในกรณีจำเป็นและรีบด่วน ให้ผู้จัดการมีอำนาจโดยความริเริ่มของ
ตนเองจัดการในกิจการเพื่อความปลอดภัยของอาคาร ดังเช่นวิญญูชนจะพึงรักษาและ
จัดการทรัพย์สินของตนเอง

(๓) เป็นผู้แทนของนิติบุคคลอาคารชุด

(๔) หน้าที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้จัดการต้องปฏิบัติกิจการในหน้าที่ด้วยตนเอง เว้นแต่กิจการซึ่งตามข้อ
บังคับ หรือมติของที่ประชุมเจ้าของร่วม ตามมาตรา ๔๔ (๓) กำหนดให้มอบหมาย
ให้ผู้อื่นทำแทนได้

มาตรา ๓๗ เจ้าของร่วมจะจัดให้มีคณะกรรมการควบคุมการจัดการ
นิติบุคคลอาคารชุด ประกอบด้วยกรรมการไม่เกินเก้าคนซึ่งแต่งตั้งโดยมติของที่ประชุม
ใหญ่ตามมาตรา ๔๔ ก็ได้

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ
อำนาจหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมใหญ่
ตามมาตรา ๔๔

LI RT

มาตรา ๓๘ บุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ

- (๑) เจ้าของรวม หรือคู่สมรสของเจ้าของรวม
- (๒) ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ในกรณีที่เจ้าของรวม เป็นผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถแล้วแต่กรณี
- (๓) ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลเป็นเจ้าของรวม

มาตรา ๓๙ นิติบุคคลอาคารชุดอาจใช้สิทธิของเจ้าของรวมครบไปถึง ทรัพย์สินส่วนกลางทั้งหมด ในการต่อสู้บุคคลภายนอก หรือเรียกร้องเอาทรัพย์สินคืน เพื่อประโยชน์ของเจ้าของรวมทั้งหมดได้

มาตรา ๔๐ ให้เจ้าของรวมชำระเงินให้แก่นิติบุคคลอาคารชุดเพื่อ ดำเนินกิจการของนิติบุคคลอาคารชุด ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินค่าใช้จ่ายของนิติบุคคลอาคารชุดที่เจ้าของแต่ละห้องชุดจะต้อง ชำระล่วงหน้า
- (๒) เงินทุน เมื่อ เริ่มต้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อบังคับ หรือตามมติของที่ประชุมใหญ่
- (๓) เงินอื่น เพื่อปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ภายใต้เงื่อนไขซึ่งที่ประชุมใหญ่กำหนด

มาตรา ๔๑ เพื่อประโยชน์ในการบังคับชำระหนี้อื่นที่เกิดจากค่าใช้จ่าย ตามมาตรา ๓๘ ให้นิติบุคคลอาคารชุดมีบุริมสิทธิ ดังนี้

- (๑) บุริมสิทธิเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่า เป็นบุริมสิทธิในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิตามมาตรา ๒๕๕ (๑) แห่งประมวลกฎหมาย แห่งและพาณิชย์ และมีอยู่เหนือสิ่งหาทรัพย์สินที่เจ้าของห้องชุดนั้นนำมาไว้ในห้องชุด ของตน

- (๒) บุริมสิทธิเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ให้ถือว่า เป็นบุริมสิทธิในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิตามมาตรา ๒๗๓ (๑) แห่งประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ และมีอยู่เหนือทรัพย์สินส่วนบุคคลแต่ละเจ้าของห้องชุด

บุริมสิทธิตาม (๒) ถ้าผู้จัดการได้ส่งรายการนี้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วให้ถือว่าอยู่ในลำดับก่อนจำนอง

มาตรา ๔๒ ให้มีการประชุมเจ้าของร่วมทั้งหมด เรียกว่า ประชุมใหญ่ ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุด ต่อจากนั้นให้มีการประชุมใหญ่ปีละหนึ่งครั้ง เป็นอย่างน้อย

มาตรา ๔๓ การประชุมใหญ่ต้องมีผู้มาประชุมซึ่งมีเสียงลงคะแนนรวมกัน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนเสียงลงคะแนนทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๔๔ มติของที่ประชุมใหญ่ต้องได้รับคะแนนเสียงข้างมากของเจ้าของร่วมที่เข้าประชุม เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๕ ในการลงคะแนนเสียง ให้เจ้าของร่วมแต่ละรายมีคะแนนเสียงเท่ากับอัตราส่วนที่ตนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลาง

ถ้าเจ้าของร่วมคนเดียวมีคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมดให้ลดจำนวนคะแนนเสียงของผู้นั้นลงมาเหลือเท่ากับจำนวนคะแนนเสียงของบรรดาเจ้าของร่วมอื่น ๆ รวมกัน

มาตรา ๔๖ เมื่อมีข้อบังคับกำหนดให้เจ้าของร่วมเพียงบางคนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใดโดยเฉพาะ ให้เจ้าของร่วมเหล่านั้นมีส่วนออกเสียงในมติที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการนั้น โดยแต่ละคนมีคะแนนเสียงตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๗ เจ้าของร่วมอาจมอบฉันทะเป็นหนังสือให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนได้ แต่ผู้รับมอบฉันทะคนหนึ่งจะรับมอบฉันทะให้ออกเสียงในการประชุมครั้งหนึ่งเกินสามรายมิได้

ผู้จัดการ และคู่สมรสของผู้จัดการ จะเป็นประธานในที่ประชุมหรือจะรับมอบฉันทะให้ออกเสียงแทนเจ้าของร่วมคนใดมิได้

มาตรา ๔๔ มติเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนคะแนนเสียงของเจ้าของร่วมทั้งหมด

- (๑) การอนุญาตให้เจ้าของร่วมคนใดคนหนึ่งทำการก่อสร้างเพิ่มเติม ที่มีผลต่อทรัพย์สินส่วนกลางหรือลักษณะภายนอกของอาคาร โดยค่าใช้จ่ายของผู้นั้นเอง
 - (๒) การแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้จัดการ
 - (๓) การกำหนดกิจการที่ผู้จัดการมีอำนาจมอบหมายให้ผู้อื่นทำการแทนได้
- ถ้าเจ้าของร่วมมาประชุมมีจำนวนไม่พอที่จะถือเป็นเสียงข้างมากตามวรรคหนึ่งให้เรียกประชุมใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเรียกประชุมครั้งก่อน การประชุมครั้งใหม่ให้ออกเสียงลงมติตามจำนวนคะแนนเสียงข้างมากของผู้เข้าประชุม

มาตรา ๔๕ มติเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคะแนนเสียงของเจ้าของร่วมทั้งหมด

- (๑) การแก้ไข เปลี่ยนแปลงอัตราส่วนค่าใช้จ่ายร่วมกันในข้อบังคับตามมาตรา ๓๒ (๑๐)
- (๒) การซื้ออสังหาริมทรัพย์ หรือรับให้อสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีค่าการระคิดพัน เป็นทรัพย์สินส่วนกลาง
- (๓) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้หรือการจัดการทรัพย์สินส่วนกลาง
- (๔) การก่อสร้างอันเป็นการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือปรับปรุงทรัพย์สินส่วนกลาง นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ
- (๕) การจำหน่ายทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่อาคารชำรุดเสียหายทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนแต่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนห้องชุดทั้งหมด ถ้าเจ้าของร่วมมีมติโดยคะแนนเสียงตามมาตรา ๔๔ ให้ก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารส่วนที่เสียหายนั้นให้นิติบุคคลอาคารชุดจัดการก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารส่วนที่เสียหายให้คืนดี

ในกรณีที่อาคารชุดเสียหายเป็นบางส่วนแต่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนห้องชุดทั้งหมด ถ้าส่วนใหญ่ของเจ้าของห้องชุดที่เสียหายมีมติให้ก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารส่วนที่เสียหายนั้น ให้นิติบุคคลอาคารชุดจัดการสร้างหรือซ่อมแซมอาคารส่วนที่เสียหายให้คืนดี

ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารที่เสียหายสำหรับที่เป็นทรัพย์สินส่วนกลาง ให้เจ้าของร่วมทุกคนในอาคารชุดเฉลี่ยออกตามอัตราส่วนที่เจ้าของร่วมแต่ละคนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลาง ส่วนค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างหรือซ่อมแซมสำหรับที่เป็นทรัพย์สินส่วนบุคคลให้ตกเป็นภาระของเจ้าของห้องชุดที่เสียหายนั้น

ห้องชุดที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองให้ถือว่าแทนที่ห้องชุดเดิมและให้ถือว่าหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดเดิมเป็นหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดสำหรับห้องชุดที่ก่อสร้างขึ้นใหม่นั้น ถ้ารายละเอียดในหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดเดิมไม่ตรงกับห้องที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจแก้ไขให้ถูกต้อง

ถ้ามีมติไม่ก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารส่วนที่เสียหายตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้นำมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อเจ้าของห้องชุดที่ไม่ก่อสร้างหรือซ่อมแซมส่วนที่เสียหายได้รับค่าชดเชยราคาทรัพย์สินส่วนกลางจากเจ้าของร่วมแล้ว หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดของห้องชุดดังกล่าวเป็นอันยกเลิก และให้เจ้าของส่งคืนพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับชดเชยราคาทรัพย์สินส่วนกลางเพื่อหมายเพิกถอนยกเลิกในหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดทั้งฉบับเจ้าของห้องชุดและฉบับที่เก็บไว้ที่สำนักงานพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศยกเลิกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๖

การเลิกอาคารชุด

มาตรา ๕๐ อาคารชุดที่ใดจะจดทะเบียนไว้ อาจเลิกได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง

ดังต่อไปนี้

LI RT

(๑) ในกรณีที่ยังไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุด ผู้จดทะเบียนอาคารชุดหรือผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดทั้งหมดในอาคารชุดแล้วแต่กรณี ขอเลิกอาคารชุด

(๒) เจ้าของร่วมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้เลิกอาคารชุด

(๓) อาคารชุดเสียหายทั้งหมด และเจ้าของร่วมมีมติไม่ก่อสร้างอาคารชั้นใหม่

(๔) อาคารชุดถูกเวนคืนทั้งหมดตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่อาคารชุดเลิกเพราะเหตุตามมาตรา ๕๑ (๑) ให้ผู้ขอเลิกยื่นคำขอจดทะเบียนเลิกอาคารชุดตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นว่าเป็นการถูกต้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนเลิกอาคารชุดและให้ประกาศการจดทะเบียนเลิกอาคารชุดนั้นในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อจดทะเบียนเลิกอาคารชุดตามมาตรา ๕๑ แล้ว ให้นำมาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่อาคารชุดเลิกเพราะเหตุตามมาตรา ๕๑ (๒) หรือ (๓) ให้ผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดยื่นคำขอจดทะเบียนเลิกอาคารชุดตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด และสำเนารายงานการประชุมของเจ้าของร่วมที่มีมติให้เลิกอาคารชุดนั้นหรือที่มีมติไม่ก่อสร้างอาคารชุดนั้นขึ้นใหม่โดยมีผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดรับรองว่าเป็นสำเนาถูกต้องแล้ว แต่กรณีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประชุมเจ้าของร่วมลงมติ

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นว่าเป็นการถูกต้อง ก็ให้รับจดทะเบียนเลิกอาคารชุดและให้ประกาศการจดทะเบียนเลิกอาคารชุดนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๔ เมื่อใดจดทะเบียนเลิกอาคารชุดตามมาตรา ๕๒ หรือ
มาตรา ๕๓ แล้ว ให้หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดของอาคารชุดนั้นเป็นอันยกเลิก และให้
พนักงานเจ้าหน้าที่หมายเหตุการยกเลิกในฉบับเจ้าของห้องชุดและฉบับที่เก็บไว้ที่สำนัก
งานเจ้าหน้าที่

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจมีหนังสือ เรียกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดฉบับ
เจ้าของห้องชุดที่ยกเลิกคืนจากเจ้าของหรือผู้ครอบครอง เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่ง
และให้เจ้าของห้องชุดหรือผู้ครอบครองส่งหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดแก่พนักงานเจ้าหน้าที่
ที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือ เรียก

มาตรา ๕๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดที่ยกเลิก
ฉบับที่เก็บไว้ที่สำนักงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้หมายเหตุการยกเลิกตามมาตรา
๕๔ แล้ว พร้อมสำเนาคำขอจดทะเบียนเลิกอาคารชุดไปให้เจ้าพนักงานที่ดินท้องที่จัด
แจ้งในสารบัญชสำหรับจดทะเบียนของโฉนดที่ดินเดิม โดยแสดงชื่อเจ้าของร่วมที่มีชื่อใน
คำขอจดทะเบียนขอ เลิกอาคารชุดเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมตามอัตราส่วนที่เจ้าของร่วม
แต่ละคนถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลาง พร้อมทั้งรายการภาระผูกพันอื่นที่ปรากฏใน
หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดนั้น

เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินได้จัดแจ้งในโฉนดที่ดินตามวรรคหนึ่งแล้วให้ที่ดินนั้น
พ้นจากการอยู่ภายใต้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ และให้เจ้าพนักงานที่ดินคืนโฉนด
ที่ดินนั้นให้แก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่อาคารชุดเลิกเพราะเหตุตามมาตรา ๕๑ (๔) ให้
หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดของอาคารชุดนั้นเป็นอันยกเลิก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียน
เลิกอาคารชุดนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง การจัดแจ้งในสารบัญชสำหรับจดทะเบียนของหนังสือ
กรรมสิทธิ์ห้องชุดและของโฉนดที่ดินเดิม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๓ เมื่อมีการจดทะเบียนเลิกอาคารชุด ให้นิติบุคคลอาคารชุด เป็นอันเลิก และให้ที่ประชุมเจ้าของร่วมตั้งผู้ชำระบัญชีภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่จดทะเบียนเลิกอาคารชุด

มาตรา ๕๔ ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ที่ประชุมเจ้าของร่วมจะมีมติเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๕๕ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๒๒ หุ้นส่วนและบริษัท หมวด ๕ การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับแก่การชำระบัญชีของนิติบุคคลอาคารชุดโดยอนุโลม

มาตรา ๖๐ เมื่อได้ชำระบัญชีเสร็จแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้แบ่งให้แก่เจ้าของร่วมตามอัตราส่วนที่เจ้าของร่วมแต่ละคนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลาง

หมวด ๗

ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

มาตรา ๖๑ การขอและการจดทะเบียนอาคารชุดหรือนิติบุคคลอาคารชุด การขอและการจดทะเบียนเลิกอาคารชุด การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ การออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดหรือใบแทนหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด การขอและการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมหรือการทำธุรกิจอื่นเกี่ยวกับห้องชุด ให้ผู้ขอเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๒ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย หมวด ๑๑ ค่าธรรมเนียมมาตรา ๑๐๔ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ มาใช้บังคับแก่ค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. ไททรงกิตย

รองนายกรัฐมนตรี

LIART

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

(๑) ค่าจดทะเบียนอาคารชุด	ฉบับละ	๕๐๐.๐๐ บาท
(๒) ค่าจดทะเบียนเลิกอาคารชุด	ฉบับละ	๕๐๐.๐๐ บาท
(๓) ค่าจดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุด	ฉบับละ	๕๐๐.๐๐ บาท
(๔) ค่าจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ	ฉบับละ	๑๐๐.๐๐ บาท
(๕) ค่าออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดหรือ ใบแทนหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด	ห้องชุดละ	๑๐๐.๐๐ บาท
(๖) ค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม		
ก. เรียกตามจำนวนทุนทรัพย์ ร้อยละ ๒ อย่างต่ำไม่ต่ำกว่า		๒๐.๐๐ บาท
ข. ไม่มีทุนทรัพย์		๒๐.๐๐ บาท
(๗) ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด		
(๑) ค่าคำขอ		๒.๐๐ บาท
(๒) ค่าอัดสำเนาเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งค่า คัดสำเนาเอกสารเป็นพยานในคดีแพ่ง โดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้คัด	หน้าละ	๕.๐๐ บาท
(๓) ค่ารับรองเอกสารที่คัด	ฉบับละ	๕.๐๐ บาท
(๔) ค่าตรวจหลักฐานทะเบียน ห้องชุด	ห้องชุดละ	๑๐.๐๐ บาท
(๕) ค่ารับอายุัดห้องชุด	ห้องชุดละ	๑๐.๐๐ บาท
(๘) ค่าใช้จ่าย		
(๑) ค่าปิดประกาศให้แก่ผู้ปิดประกาศ	รายละ	๑๐.๐๐ บาท
(๒) ค่าพยานให้แก่พยาน	คนละ	๒.๐๐ บาท

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบัน ปัญหาในด้านที่อยู่อาศัยภายในเมืองได้เพิ่มทวีมากขึ้น และระบบกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่อาจสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งต้องอยู่อาศัยในอาคารเดียวกันโดยร่วมกันมีกรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารนั้นแยกจากกันเป็นสัดส่วนได้ สมควรวางระบบกรรมสิทธิ์ห้องชุดขึ้น เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในอาคารเดียวกันสามารถถือกรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารส่วนที่เป็นของตนแยกจากกันเป็นสัดส่วนและสามารถจัดระบบค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคารร่วมกันได้ นอกจากนี้สมควรวางมาตรการควบคุมการจัดตั้งอาคารชุดให้เหมาะสมเพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ที่จะมาซื้อห้องชุดเพื่ออยู่อาศัย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๖ ตอนที่ ๖๗ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๒.)